

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Gelen Kâğıtlar Listesi'nde yayımlanan 1595206 evrak numaralı "Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Kuzey Makedonya Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Askerî Çerçeve Anlaşması"nın onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun teklifi ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Numan KURTULMUŞ
İstanbul Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	Milli Savunma
Esas Komisyon	Dışışleri
Tarih: 11-3-2025	Esas No: 2/2994

TBMM KANUNLAR VE KARARLAR BŞK.LİĞİ
11 Mart 2025
Numara:

TBMM GENEL EVRAK
11 Mart 2025
1596164

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÛMETİ İLE KUZEY MAKEDONYA
CUMHURİYETİ HÜKÛMETİ ARASINDA ASKERÎ ÇERÇEVE ANLAŞMASININ
ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- (1) 23 Ekim 2024 tarihinde İstanbul'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Kuzey Makedonya Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Askerî Çerçeve Anlaşması"nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

T.C. CUMHURBAŞKANLIĞI

Sayı : Z-90666677-599- **287012**
Konu : Anlaşma

07 Mart 2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

23 Ekim 2024 tarihinde İstanbul'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Kuzey Makedonya Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Askerî Çerçeve Anlaşması"nı Anayasanın 90 ıncı maddesi gereğince onaylanması uygun bulunmak üzere ilişikte bilgilerinize sunarım.

Recep Tayyip ERDOĞAN
Cumhurbaşkanı

Ek:

- 1- Genel Gerekçe
- 2- Anlaşma (Türkçe, Makedonca, İngilizce)

TBMM
GENEL EVRAK

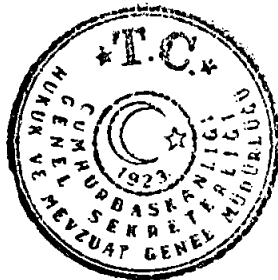
07 Mart 2025

No: 1595206

GENEL GEREKÇE

23 Ekim 2024 tarihinde İstanbul'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Kuzey Makedonya Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Askerî Çerçeve Anlaşması" ile egemenlik, eşitlik, karşılıklı saygı temelinde ve ulusal mevzuat ile uluslararası kurallara uygun olarak ikili askeri ilişkilerin hukuki zemininin oluşturulması, Taraflar arasında askeri iş birliği sağlanması ve geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Söz konusu Anlaşma ile tatbikat/eğitimlere veya ortak tatbikatlara katılım sağlanması; savunma sanayi; askeri iş birliği ve temas ziyaretleri; askeri istihbarat değişimi; lojistik iş birliği; askeri tıp ve sağlık hizmetleri; muhabere, elektronik, bilgi sistemleri ve siber savunma; barışı koruma ve insani yardım harekâtı; haritacılık ve hidrografi; mesleki gelişim amaçlı personel değişimi; askeri bilimsel ve teknolojik araştırma alanlarında bilgi ve tecrübe paylaşımı; el yapımı patlayıcılarla mücadele, patlayıcı madde imhası ve mayın faaliyetlerine ilişkin iş birliği, eğitim, bilgi ve tecrübe değişimi; doğal afet ve acil durum harekâtı kapsamında eğitim, bilgi ve tecrübe paylaşımı ile Anlaşmada belirtilen diğer konularda iki ülkenin silahlı kuvvetleri arasında iş birliğinin geliştirilmesi öngörülmektedir.

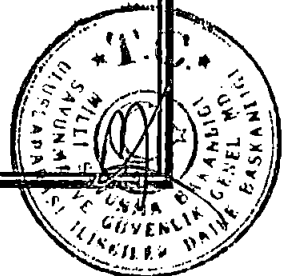
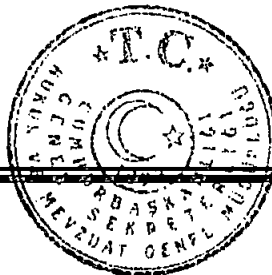
TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÛMETİ

İLE

KUZHEY MAKEDONYA CUMHURİYETİ
HÜKÛMETİ

ARASINDA

ASKERÎ ÇERÇEVE ANLAŞMASI

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE
KUZEY MAKEDONYA CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA
ASKERİ ÇERÇEVE ANLAŞMASI**

GİRİŞ

Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ve Kuzey Makedonya Cumhuriyeti Hükûmeti (bundan böyle "Taraf" veya "Taraflar" olarak adlandırılacaklardır),

04 Nisan 1949 tarihli Kuzey Atlantik Andlaşması'nın, 19 Haziran 1951 tarihli Kuzey Atlantik Andlaşması'na Taraf Devletler Arasında Kuvvetlerin Statüsüne Dair Sözleşme (bundan böyle "NATO SOFA")'nın ve Birleşmiş Milletler Şartı'nın amaç ve ilkelerine bağlılıklarını teyit ederek,

Tarafların egemenliği ve eşitliğine karşılıklı saygı temelinde çeşitli askerî alanlarda iş birliğinin, Tarafların ortak menfaatlerine ve ekonomik verimliliğine katkıda bulunacağını vurgulayarak,

Taraflar arasındaki mevcut dostane ilişkilerin, ulusal kanunlar, uluslararası kurallar ve anlaşmalar temelinde geliştirilmesi ihtiyacını belirterek,

Aşağıdaki hususlarda anlaşmaya varmışlardır:

**MADDE I
AMAÇ**

Bu Anlaşmanın amacı, MADDE IV'de belirtilen alanlarda, Taraflar arasındaki ilişkiler için bir çerçeve oluşturmak ve iş birliğini geliştirmektir.

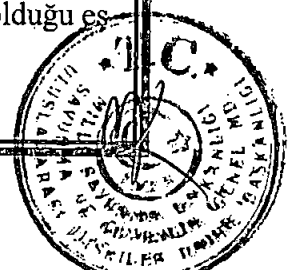
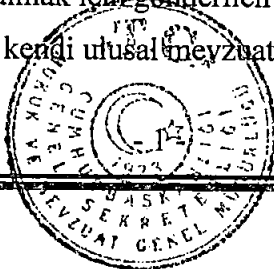
**MADDE II
KAPSAM**

Bu Anlaşma, MADDE IV'de belirtilen alanlarda personel, malzeme, teçhizat, bilgi ve tecrübe değişimi konularına uygulanır.

**MADDE III
TANIMLAR**

Bu Anlaşma'da kullanılan terimler aşağıdaki anlamları taşır:

- Gönderen Taraf:** Bu Anlaşmanın uygulanması amacıyla Kabul Eden Tarafa personel, malzeme ve teçhizat gönderen Tarafı ifade eder.
- Kabul Eden Taraf:** Bu Anlaşmanın uygulanması amacıyla ülkesinde Gönderen Tarafa ait personel, malzeme ve teçhizatı bulunan Tarafı ifade eder.
- Misafir Personel:** Taraflardan herhangi birinin bu Anlaşmanın uygulanması amacıyla diğer Tarafa gönderdiği asker veya sivil personelini ifade eder.
- Misafir Öğrenci:** Gönderen Tarafın Silahlı Kuvvetlerinde görevlendirilmek üzere, Gönderen Tarafça, Kabul Eden Tarafın askerî okullarına veya Kabul Eden Tarafın belirleyeceği diğer eğitim kurumlarına eğitim almak için gönderilen öğrenciyi ifade eder.
- Yakınlar:** Misafir Personelin kendi ulusal mevzuatına göre bakmakla yükümlü olduğu eş ve çocuklarını ifade eder.

6. **Kıdemli Personel:** Bu Anlaşma kapsamında gönderilen askerî/sivil grubun faaliyetlerine nezaret etmeye yetkili, Gönderen Tarafın ulusal mevzuatına uygun olarak atanmış, Misafir Personel arasındaki en kıdemli kişiyi ifade eder.

7. **Hibe:** Bir malzeme veya hizmetin bağışlanmasını veya bedelsiz devrini ifade eder.

8. **Hizmet:** Taraflar arasında bu Anlaşmaya göre bir işin yapılması için verilecek eğitim, teknik bilgi, destek, geliştirme, bakım, onarım, kurtarma, imha, liman ve müşavirlik desteği ile mülkiyeti elde olmak kaydıyla tahsis edilebilecek kara, deniz ve hava araç, gereç, silahları, bina ve araziyi ifade eder.

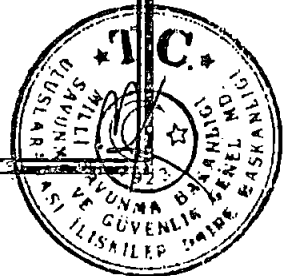
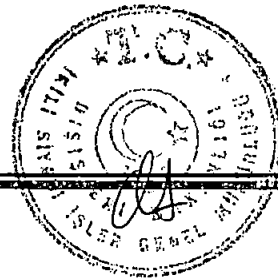
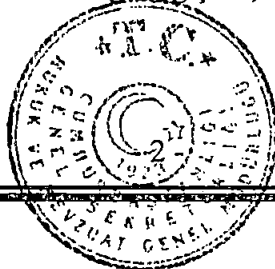
9. **Lojistik Destek;** Mal ve hizmetlerin satışı, hibesi, mübadelesi, tahsisi, kiralanması, teknoloji transferi ve lisans verilmesini kapsar.

10. **Gizlilik Dereceli Bilgi ve Malzeme:** Ulusal güvenlik kapsamında koruma gerektiren resmî bilgi, belge ve malzemedir. Bu sebeple ulusal güvenlik sınıflandırması uygulaması ile düzenlenir. Bu bilgi sözlü, görsel, manyetik veya basılı şekilde olabilir veya Fikri Mülkiyet Hakları kapsamında bilgi içeren teknolojik veya cihaz formunda olabilir.

MADDE IV ASKERÎ İŞ BİRLİĞİ ALANLARI

Taraflar arasında iş birliği aşağıdaki alanları kapsar:

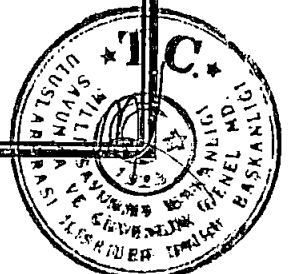
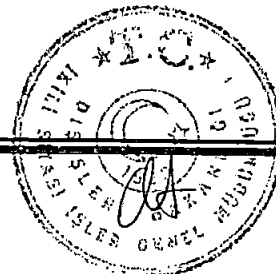
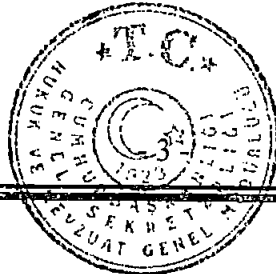
1. Askerî eğitim ve öğretim;
 - a. Askerî okul, eğitim ve öğretim merkezleri veya Kabul Eden Tarafın belirleyeceği diğer eğitim kurumlarında verilen eğitim, öğretim ve kurslar,
 - b. Askerî birlik, karargâh veya kurumlarda görev başı eğitimi,
 - c. Eğitim ve öğretim kurumları arasında karşılıklı/tek taraflı Misafir Personel, Misafir Öğrenci veya öğretim elemanı değişimi,
 - d. Eğitim ve öğretimin geliştirilmesine yönelik karşılıklı temas ziyaretleri ve bilgi alışverişi,
2. Tatbikat/eğitim/yarışma/müşabakalara veya ortak tatbikatlara fiili veya gözlemci olarak karşılıklı katılım sağlanması,
3. Savunma sanayi,
4. Silahlı Kuvvetler arasında askerî iş birliği ve temas ziyaretleri,
5. Silahlı Kuvvetlerin teşkilat yapısı, askerî birliklerin yapısı ve teçhizatı, personel yönetimi,
6. Askerî istihbarat değişimi,
7. Lojistik iş birliği, hibe ve lojistik sistemler,
8. Askerî tıp ve sağlık hizmetleri,
9. Muhabere, elektronik, bilgi sistemleri ve siber savunma,
10. Barışı koruma ve insani yardım harekâtı,
11. Askerî hukuk sistemleri konusunda bilgi değişimi,
12. Haritacılık ve hidrografi,

13. Mesleki gelişim amaçlı personel değişimi,
14. Misafir Personel, danışman veya birlik değişimi,
15. Askerî bilimsel ve teknolojik araştırma alanlarına ilişkin bilgi ve tecrübe değişimi,
16. Bilimsel, sosyal, sportif ve kültürel etkinlikler,
17. El yapımı patlayıcılarla mücadele, patlayıcı madde imhası ve mayın faaliyetlerine ilişkin iş birliği, eğitim ve bilgi ve tecrübe paylaşımı,
18. Arama ve kurtarma,
19. Askerî tarih, arşiv, yayın/yayım ve müzecilik,
20. Doğal Afet ve Acil Durum Harekâtı kapsamında eğitim, bilgi ve tecrübe değişimi.

MADDE V UYGULAMA VE İŞ BİRLİĞİ ESASLARI

1. Tarafların ortak mutabakatına bağlı olarak aşağıdaki alanlarda iş birliği gerçekleştirilebilir:
 - a. Savunma Bakanları, Genelkurmay Başkanları ve onların yardımcıları veya Taraflarca yetkilendirilen diğer görevlilerin toplantı ve ziyaretleri,
 - b. Her iki Tarafın uzmanları arasında çeşitli faaliyet alanlarında tecrübe değişimi,
 - c. Askerî birlik, karargâh veya kurumlarda ücretli, ücretsiz veya indirimli ücret karşılığında eğitim, öğretim ve kursların düzenlenmesi,
 - d. Benzer askerî kurumlar arasında irtibatlar,
 - e. Müşterek müzakerelerin, istişarelerin, toplantıların düzenlenmesi ve kurslara, sempozyumlara ve konferanslara katılım,
 - f. Fiili atış uygulamalarını da içerecek şekilde askerî tatbikatlara katılım, bu askerî tatbikatlara gözlemci statüsünde iştirak ve müşterek tatbikatların düzenlenmesi,
 - g. Bilgi ve eğitim malzemelerinin değişimi,
 - h. Tarafların ervanterinde bulunan mal ve Taraflarca üzerinde mutabık kalınacak hizmetlerin hibi, mübadelesi, satışı, tahsisi, kiralanması ve söz konusu malzemelerin ulaştırma hizmetlerinin bedelli/bedelsiz yapılması, teknoloji transferi ve lisans verilmesi.
2. Lojistik iş birliği veya lojistik destek çerçevesinde yürütülecek faaliyetler, tarafların diğer ülkelerle imzalamış olduğu yürürlükteki anlaşmalarından kaynaklanan üçüncü tarafa transfer kısıtlarına uygun olarak icra edilir.
3. Taraflar, bu Anlaşmanın uygulanması amacıyla Tarafların ulusal mevzuatlarında öngörülecek onay süreçlerine ve bu Anlaşma hükümlerine uygun olan tamamlayıcı mutabakat muhtıraları, protokoller ve düzenlemeler akdedebilir.
4. İş birliği, Tarafların karşılıklı çıkar ve ihtiyaçları dikkate alınarak mütekabiliyet esasına göre gerçekleştirilir.

5. Tarafların bu Anlaşma, diğer mutabakat muhtıraları, protokoller ve düzenlemeler uyarınca, hibe şeklinde veya bedeli mukabili birbirlerine verecekleri veya ortak üretecekleri malzemeler, teknik bilgi ve dokümanlar, önceden karşılıklı mutabakat sağlanmadan üçüncü tarafa devredilemez.

6. Kabul Eden Taraf, bu Anlaşma kapsamında kendisine hibe olarak verilecek malzemenin hizmet dışına çıkarılması halinde Gönderen Tarafa yazılı bildirimde bulunur.

MADDE VI YETKİLİ MAKAMLAR VE YILLIK UYGULAMA PLANLARI

1. Bu Anlaşmanın uygulanmasında yetkili makamlar şunlardır:

Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti adına: Türkiye Cumhuriyeti Millî Savunma Bakanlığı,

Kuzey Makedonya Cumhuriyeti Hükûmeti adına: Kuzey Makedonya Cumhuriyeti Savunma Bakanlığı.

2. Taraflar, bu Anlaşmanın uygulanması için müşterek faaliyetlere ilişkin Yıllık Uygulama Planları hazırlar. Yıllık Uygulama Planları, icra edilecek faaliyetlerin adını, kapsamını, tipini, zamanını, yerini, icra edecek kurumları, mali hususları ve diğer ayrıntıları içerir.

3. Taraflar arasındaki iş birliği, Yıllık Uygulama Planlarında belirtilen tüm düzeylerde yapılacak karşılıklı ziyaretler ile kuvvetlendirilir.

MADDE VII EĞİTİM/KURS KOŞULLARI

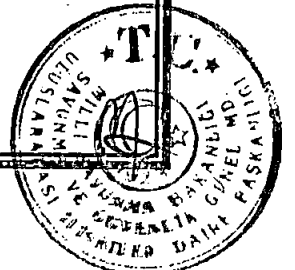
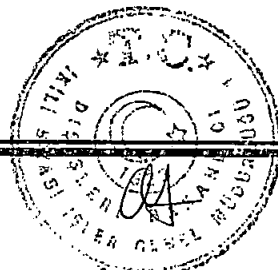
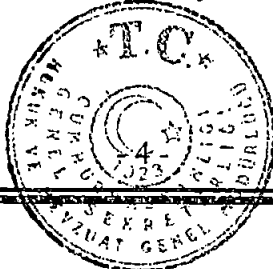
1. Eğitim ve öğretim, Kabul Eden Tarafın mevzuatının öngördüğü koşullara göre verilir.

2. Bu Anlaşmaya uygun olarak, Gönderen Tarafın yapacağı bir eğitim talebi, eğitim veya kursun başlamasından önceki yılın en geç Mart ayında Kabul Eden Tarafa resmî yazı ile bildirilir. Talebin alınmasını müteakip, Kabul Eden Taraf bu talebi inceler ve en geç Temmuz ayında Gönderen Tarafa cevabını bildirir.

3. İlave eğitim talebi olması durumunda, söz konusu talep resmî yazı ile bildirilir. Taraflar arasında yapılacak istişare sonucunda ve imkânların izin verdiği ölçüde, bu kapsamdaki ilave talepler planlı ihtiyaçlara dâhil edilebilir.

4. Kabul Eden Tarafça İngilizce dilinde verilen eğitimler hariç olmak üzere, eğitimlerin, Kabul Eden Tarafın dilinde gerçekleştirilmesi esastır. Ancak Gönderen Tarafça talep edildiği takdirde ve Kabul Eden Tarafın uygun görmesi halinde, 3 (üç) aydan kısa süreli eğitimler tercüman yardımıyla verilebilir. Eğitimin tercüman vasıtasıyla verilmesi durumunda, Gönderen Taraf eğitime gelecek personele yeterli sayıda tercüman tahsis eder. Eğitim maksatlı tercüme/tercüman giderleri Gönderen Tarafça karşılanır.

5. Kabul Eden Tarafın gerekli düzenlemeleri yapabilmesi maksadıyla; Gönderen Tarafça eğitime nihaî katılım kararı, eğitim/kurs maksadıyla gönderilen Misafir Personel sayısı, uçuş bilgileri ve diğer bilgiler eğitim başlangıç tarihinden itibaren en az 15 (on beş) gün önce Kabul Eden Tarafa bildirilir. Bildirimlerin zamanında yapılmaması halinde, Kabul Eden Taraf kurs/eğitim talebini sonraki bir zamana erteleme veya tamamen iptal etme hakkına sahiptir.

6. Misafir Personel ve Misafir Öğrencilerin eğitimi, eğitimin verildiği kurum veya birliklerin programlarına uygun olarak sağlanır. Eğitim konularının ulusal güvenlikle ilgili hususları içermesi durumunda kısıtlama uygulanabilir.
7. Kabul Eden Taraf, Misafir Personel ve Misafir Öğrenciye eğitimde gerekli teçhizat ve malzemelerden hangilerini sağlayacağını ve eğitim bitiminde bunlardan hangilerinin Kabul Eden Tarafa iade edileceğini belirtir.
8. Misafir Personel ve Misafir Öğrenciler, Kabul Eden Tarafın Yetkili Makamı tarafından tespit edilen ölçütlere göre Gönderen Tarafça seçilir. Kabul Eden Tarafça tespit edilen ölçütlere haiz olmayan Misafir Personel ve Misafir Öğrenciler, eğitim ve öğretim için kabul edilmez.
9. Sınav şekilleri ve eğitimle ilgili hususlar, Kabul Eden Tarafça tespit edilir.
10. Eğitim/kurslara katılmak üzere gönderilen ve belirlenmiş eğitim/kurs programını tamamıyla takip eden, eğitim/kurs koşullarına göre düzenlenmiş sınavlarda başarılı olan, tez/projeleri başarıyla hazırlayan Misafir Personel ve Misafir Öğrencilere, uygun ihtisası ya da eğitim programını (akademik derece) tamamladığını gösterir belge verilir. Diploma (belge, sertifika) denkliği, millî mevzuatına göre Gönderen Tarafın yükseköğrenim kurumlarının onayına tabidir.

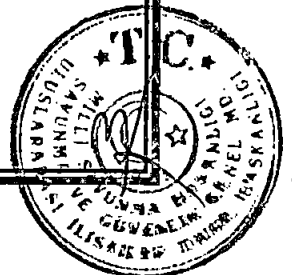
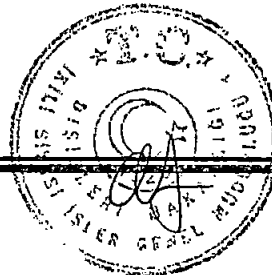
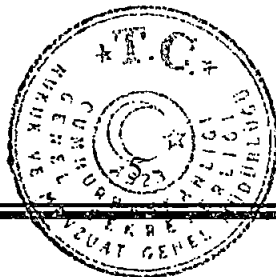
MADDE VIII

GİZLİLİK DERECELİ BİLGİ VE MALZEMENİN GÜVENLİĞİ

1. Bu Anlaşma kapsamında temin edilen veya üretilen gizlilik dereceli tüm bilgiler, belgeler, maddi ve fikrî mülkiyet hakları ile askerî malzeme, Taraflar arasında akdedilecek müteakip mutabakat muhtıraları, protokoller ve düzenlemelere uygun olarak amaçları doğrultusunda mübadele edilir, kullanılır ve muhafaza edilir.
2. Taraflar ulusal mevzuatlarına uygun olarak, bu Anlaşmanın uygulanması veya ortak faaliyetlerin yerine getirilmesi kapsamında mübadele edilecek bilgi, doküman, malzeme ve teçhizata ait tüm bilgilerin korunmasını sağlar. Bu çerçevede, aynı derecede gizlilik derecesi taşıyan kendilerine ait bilgilerin korunması için uygulanan önlemleri alır. Taraflar, mübadele edilen bilgilere aşağıda yer alan çizelgede belirtilen gizlilik derecelerinden uygun olanı verir.

Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti İçin	İngilizce Karşılığı	Kuzey Makedonya Cumhuriyeti Hükûmeti İçin
Çok Gizli	Top Secret	Државна тајна
Gizli	Secret	Строго доверливо
Hizmete Özel	Restricted	Интерно

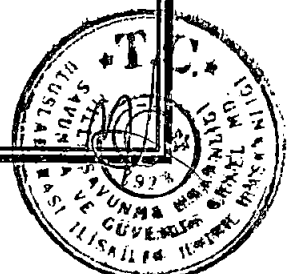
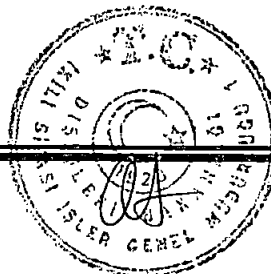
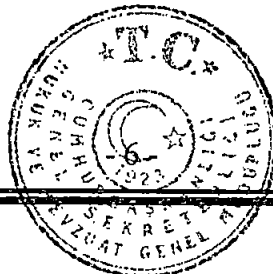
3. Gizlilik dereceli bilgi ve malzeme, bu bilgi ve malzemeleri sağlayan Tarafın yazılı ön onayı olmadan ifşa edilmez ve üçüncü bir tarafla paylaşılmaz (veya üçüncü bir tarafa devredilmez).
4. Gizlilik dereceli bilgi ve malzeme, sadece hükümetler arası kanallar yoluyla veya Taraflarca belirlenen güvenlik makamlarınca uygun bulunan diğer kanallardan mübadele edilir. Bilginin gizlilik derecesi, bilgiyi sağlayan Tarafça belirlenir.

5. Taraflar, Anlaşma sona erdiğinde dahi, mübadele edilen gizlilik dereceli bilgi ve malzemenin korunması ve gizlilik derecesinin kaldırılmasının önlenmesinden sorumlu olmaya devam eder.
6. Taraflar, ulusal mevzuatları ve taraf oldukları uluslararası andlaşmalar çerçevesinde, bu Anlaşma kapsamında oluşturulacak ve devredilecek fikri mülkiyet haklarının etkin bir şekilde korunmasını sağlar. Bu Anlaşma bağlamında, fikri mülkiyet kavramı 14 Temmuz 1967 tarihinde Stokholm'de imzalanmış olan Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü'nü Kuran Anlaşmanın 2'nci maddesinde tanımlandığı şekilde anlaşılır.
7. İhtiyaç duyulması halinde; MADDE IV'te belirtilen iş birliği alanlarının her biri için yetkilendirilmiş olan makamların sorumluluğunda, bu Anlaşma kapsamında mübadele edilen gizlilik dereceli bilgi ve malzemenin transferi, kullanılması ve korunması konusunda ayrı bir güvenlik anlaşması imzalanabilir.
8. Bu Anlaşmanın hükümlerinin uygulanması sırasında elde edilen bilgi, Taraflardan biri tarafından diğer Tarafın veya üçüncü Tarafların çıkarları aleyhine kullanılamaz.
9. Taraflar, gizlilik dereceli bilgi ve malzemeye erişimin, bilmesi gereken prensibine göre ve uygun güvenlik kleransına sahip personel tarafından yapılmasını sağlar.
10. Bu Anlaşmanın uygulanması kapsamında mübadele edilen bilgilerin beklenmedik şekilde ifşa olması halinde, bu durumu tespit eden Taraf, diğer Tarafı durumdan derhal haberdar eder.
11. Taraflar, iş birliği faaliyetlerinde patent ve telif hakları ile ticari sırlara ilişkin haklara ve kurallara saygı gösterir. Taraflarca millî sırlarla ilgili konularda kısıtlamalar konulabilir.

MADDE IX ASKERİ İSTİHBARAT

1. Bu Madde, Tarafların karşılıklı menfaatlerine hanel getireceği düşünülen ve birlikte kararlaştırılacak ülkelerle ilgili, öncelik askerî faaliyetlerde olmak üzere, Tarafların Silahlı Kuvvetlerinin ilgi alanındaki gelişmeleri ve bu ülkelerin Türkiye Cumhuriyeti ve Kuzey Makedonya Cumhuriyeti'ndeki faaliyetleri ile ilgili askerî istihbarat bilgilerinin mübadelesini kapsar.
2. İstihbarat bilgi mübadelesi, aşağıda belirtilen vasıtalar aracılığıyla ve yöntemlere uygun olarak yapılır:
 - a. Her iki ülke Askerî İstihbarat Başkanları veya yetki verdikleri personel tarafından bir yıl Türkiye Cumhuriyeti'nde, bir yıl Kuzey Makedonya Cumhuriyeti'nde olmak üzere dönüşümlü olarak yapılacak ikili görüşmelerde her türlü koordinasyon konusu (mübadele konuları dâhil) taraflar arasında ilgili yıl içerisinde karşılıklı mutabakatla tespit edilir.
 - b. Ziyaret eden taraf, planlanan tarihten en az 15 (onbeş) gün önce heyetteki görevlilerin isim, rütbe, görev ve güvenlik kleranslarını Kabul Eden Tarafa bildirir.
 - c. Dokümanlar ve müzakerelerin dili İngilizce'dir. Talep edildiği takdirde, müzakereler tercüman aracılığı ile yapılabilir.
 - d. Mübadele edilebilecek bilgiler yazılı doküman olarak verilir. Konu ile ilgili varsa CD, DVD, film, fotoğraf, slayt, vb. dokümana eklenir.

e. Her iki taraf birbirlerinin bilgi isteklerine mümkün olan en kısa zamanda karşılıklı olarak kararlaştırılmış güvenli kanallardan cevap vermekte mutabıktır.

f. Askerî istihbarat bilgilerinin değişimine ilişkin talep, her bir durum temelinde değerlendirilir ve taraflardan birinin ulusal egemenliğini ve güvenliğini tehlikeye atması veya ulusal/uluslararası çıkarlarıyla önemli ölçüde çelişmesi halinde reddedilebilir.

MADDE X HUKUKİ HUSUSLAR

1. Misafir Personel ve Yakınları ile Misafir Öğrenciler; giriş, ikamet ve çıkış dâhil, Kabul Eden Taraf ülkesinde bulundukları sürece Kabul Eden Tarafın ulusal mevzuatı ve yargı yetkisine tabidirler. Kabul Eden Tarafın yargı yetkisinin uygulandığı ve hüküm içeriğinin Gönderen Tarafın mevzuatında bulunmayan bir cezayı öngördüğü hallerde, her iki Tarafın mevzuatında yer alan bir ceza türü uygulanır.

2. Her iki Taraf hukukunun uygulandığı durumlarda, Gönderen Devlet yetkilileri aşağıdaki durumlarda Misafir Personel üzerinde yargı yetkisini öncelikli olarak kullanma hakkına sahip olacaktır:

a. İsnat edilen suç, Gönderen Devletin güvenliği, malı veya personeli ile ilgili olduğu durumlarda; ve/veya

b. Resmi görevle ilgili ve ifası sırasında ihmal suretiyle veya kasten işlenen herhangi bir eylem veya ihmalden kaynaklanan durumlarda.

3. Bir eylem veya ihmalin bu Maddenin 2b Paragrafı kapsamına girip girmediği konusunda Taraflar arasında anlaşmazlık çıkması durumunda, Taraf devletler söz konusu fiil veya ihmalin bu Maddenin 2b Paragrafı kapsamına girip girmediğini tespit etmek amacıyla, eylemin veya ihmalin gerçekleşmesini izleyen 2 hafta içerisinde her bir Taraf temsilcilerinin eşit sayıda yer aldığı ortak bir komite oluşturacaklardır. Eğer söz konusu komite sorun hakkında anlaşmaya varamazsa, o takdirde Kabul Eden Devletin kararı geçerli kabul edilir.

4. Kabul Eden Taraf, Misafir Personel, Yakınları veya Misafir Öğrencilerin gözaltına alınması veya tutuklanması halinde Gönderen Tarafı derhal durumdan haberdar eder.

5. Misafir Personel, Yakınları veya Misafir Öğrencilerin Kabul Eden Tarafta yasal bir soruşturmaya veya yargılanmaya muhatap olması durumunda, bu kişi Kabul Eden Taraf vatandaşlarına sağlananlardan az olmamak koşulu ile genel olarak kabul edilmiş hukuki korumadan istifade etme hakkına sahiptir.

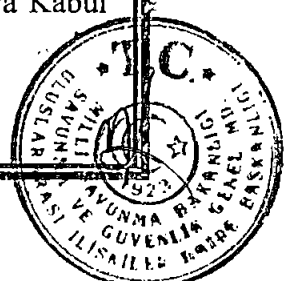
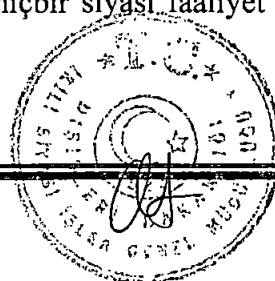
6. Kabul Eden Tarafın mevzuatını ihlal ettikleri takdirde, Misafir Öğrenci ve Misafir Personelin faaliyetlerine son verilebilir.

7. Misafir Personel ve Misafir Öğrenciler, bulundukları kıta, karargâh ve kurumlarda uygulanan disiplin kurallarına uyar.

8. Misafir Öğrenciler, disiplin cezaları yönünden Kabul Eden Tarafın mevzuatına, Misafir Personel ise Gönderen Tarafın mevzuatına tabidir. Kabul Eden Tarafın yetkili askerî makamları, emrindeki Misafir Personele görevin gerektirdiği emirleri verebilir.

9. Gönderen Tarafın Kıdemli Personeli, kendi askerî hizmet ve disiplin yasalarının hükümleri uyarınca, Misafir Personele disiplin tedbirlerini uygulamaya yetkilidir.

10. Misafir Personel, Yakınları veya Misafir Öğrenciler, hiçbir siyasi faaliyet veya Kabul Eden Taraf aleyhinde faaliyette bulunmaz.

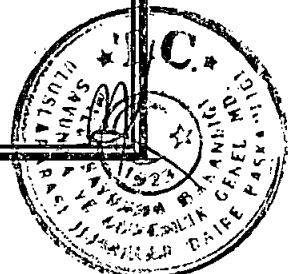
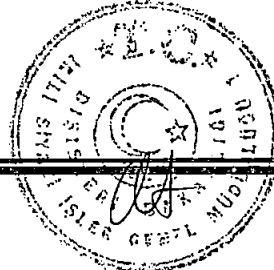
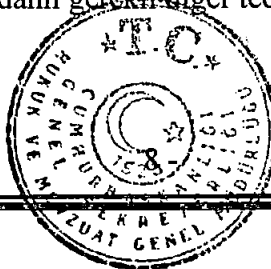

MADDE XI TAZMİNAT TALEPLERİ

1. Bu Anlaşmanın uygulanması esnasında, üçüncü taraf tazminat talepleri konusunda Kabul Eden Tarafın ulusal mevzuatı geçerlidir.
2. Taraflar, ağır ihmal veya kasıt bulunmadıkça, bu Anlaşma kapsamındaki faaliyetlerin icrası esnasında personelinin yaralanması veya ölümü halinde veya kişilere, mallara ve çevreye verilen zarar/ziyan nedeniyle birbirlerinden tazminat talebinde bulunamaz.
3. Taraflar ortaya çıkan durumun ağır ihmal veya kasıttan kaynaklanıp kaynaklanmadığını müştereken belirlerler. Taraf devletler söz konusu fiil veya ihmalin bu Maddenin 2'nci Paragrafı kapsamına girip girmediğini tespit etmek amacıyla, ivedilikle her bir Taraf temsilcilerinden oluşan ortak bir komite oluşturur. Eğer söz konusu komite sorun hakkında anlaşmaya varamazsa, o takdirde Kabul Eden Devletin kararı geçerli kabul edilir.

MADDE XII İDARİ HUSUSLAR

1. Misafir Personel ve Yakınları ile Misafir Öğrenciler, diplomatik dokunulmazlık ve imtiyazlara sahip olmaz.
2. Taraflarca karşılıklı olarak aksi yönde bir karar alınmadıkça Kabul Eden Taraf, Misafir Öğrenci ve Misafir Personele bu Anlaşma'da veya müteakip anlaşmalar ve düzenlemelerde belirtilenlerden başka görevler vermez.
3. Misafir Öğrenci ve Misafir Personel, Kabul Eden Tarafın emsal personeline uygulanan idari uygulamalara tabidir.
4. Bu Anlaşma çerçevesinde imzalanacak diğer mutabakat muhtıraları, protokoller ve teknik düzenlemeler ile aksine karar verilmedikçe, Gönderen Tarafın askerî personeli kendi millî uniformalarını giyme hakkına sahiptir. Görev sırasında, bir faaliyetin icrası için gerekli teçhizat mümkün olduğunca Kabul Eden Taraf tarafından sağlanır. Ancak, Misafir Öğrenciler, Kabul Eden Tarafın sağlayacağı askerî üniformayı giymek zorundadır. Bu öğrenciler Gönderen Taraf tarafından verilen bir askerî sembolü tanınmaları için uniformalarına takabilir.
5. Gönderen Taraf, gerekli gördüğünde personelinin geri çağırma hakkını saklı tutar. Kabul eden taraf herhangi bir sebep göstermeksizin, Gönderen Tarafın personelinin geri çekmesini ya da değiştirmesini isteyebilir. Kabul Eden Taraf, söz konusu personelin dönüşü için mümkün olan en kısa zamanda gerekli tedbirleri alır. Bu durumda Kabul Eden Taraf, Gönderen Tarafa askerî ataşelikler aracılığı ile yalnızca personelin çekilmesine veya değiştirilmesine ilişkin yazılı talebini bildirir.
6. İstisna teşkil eden idari hususlar, bu Anlaşma çerçevesinde imzalanacak diğer mutabakat muhtıraları, protokoller veya teknik düzenlemelerde belirlenir.
7. Misafir Personel ve Yakınları orduvevleri ve askerî kantinlerden Kabul Eden Tarafın düzenlemeleri çerçevesinde yararlanabilir.
8. Misafir Personel ve Yakınları ile Misafir Öğrencilerden herhangi birinin ölmesi durumunda, Kabul Eden Taraf, Gönderen Tarafı durumdan haberdar eder, ölen kişinin cenazesini kendi ülkesindeki en yakın uluslararası havaalanına nakleder ve cenaze nakledilinceye kadar sıhhi koruma dâhil gerekli diğer tedbirleri alır.

9. Misafir Personel ve Yakınları ile Misafir Öğrenciler çevreye zarar verebilecek faaliyetlerden kaçınır, çevre kirliliğinin önlenmesine azami dikkat eder ve Kabul Eden Tarafın konuya ilişkin düzenlemelerine uyar.

10. Kabul Eden Taraf, faaliyetlerin icrası için gerekli olan ulaştırma hizmetlerinin, mütakabiliyet ilkesi temelinde ve imkân ve kabiliyetleri çerçevesinde ücreti mukabili/ücretsiz olarak teminine ilişkin nihai kararı verir.

11. Eğitim ve öğretim, Kabul Eden Tarafın mevzuatına göre verilir. Misafir Öğrenci ve Misafir Personelden; akademik başarısızlık, disiplinsizlik, sağlık sorunları vb. nedenlerle eğitim ve öğretimi takip edemeyecek olanların eğitim ve öğretim kurumları ile ilişkileri Kabul Eden Tarafın mevzuatında belirtilen esaslar çerçevesinde kesilir. Taraflarca gerekli görülmesi halinde hayati risk içeren ve uzmanlık gerektiren (uçuş eğitimi, atış eğitimleri, vb.) eğitimler için bu Anlaşmaya dayanan protokoller yapılabilir.

MADDE XIII SAĞLIK HİZMETLERİ

1. Misafir Personel ve Misafir Öğrenciler, bu Anlaşma gereği her türlü faaliyeti gerçekleştirebilecek sağlık koşullarında bulunur. Kabul Eden Taraf bu kişilerin sağlık bakımından uygun olduğunu gösteren bir sağlık raporu talep edebilir.

2. Misafir Öğrencilerin muayene ve tedavi hizmet giderleri, Kabul Eden Tarafın ulusal mevzuatına göre karşılanır. Kabul Eden Taraf, Misafir Öğrencilerin sağlık sigortası primleri veya sağlık giderlerini karşılar.

3. Kabul Eden Taraf, Misafir Personel ile Yakınlarının acil sağlık ve acil diş bakım hizmetlerini ücretsiz olarak karşılar. Misafir Personel ve Yakınlarının acil sağlık ve acil diş bakım hizmetleri dışında kalan muayene ve tedavi hizmet giderleri, Kabul Eden Tarafın ulusal mevzuatına uygun olarak yaptırılacak bir sağlık sigortası tarafından karşılanır.

4. Kabul Eden Taraf, Misafir Personel ve Yakınlarının sigorta primleri veya tüm tedavi giderlerini ücretsiz veya ücretli olarak sağlayabilir. Kabul Eden Taraf ücretli verilmesine karar verirse Misafir Personel ve Yakınlarının sigorta primleri veya tüm tedavi giderleri Gönderen Taraf veya Misafir Personel tarafından karşılanır.

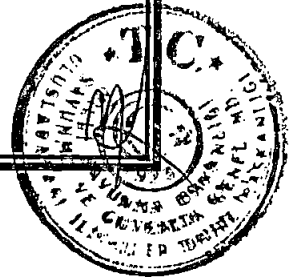
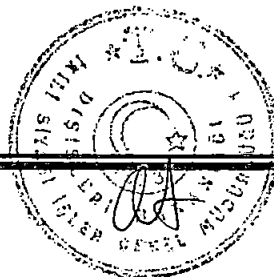
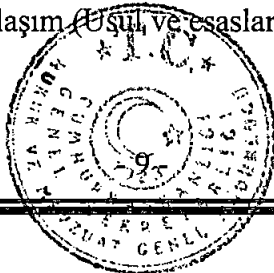
MADDE XIV MALİ HUSUSLAR

1. Bu Anlaşma kapsamında bulunan iş birliği faaliyetlerinin icrası maksadıyla görevlendirilen Misafir Personel ve Misafir Öğrencilerin maaş/harçlık, iase, ibate, ulaştırma ve diğer mali haklarından, Gönderen Taraf sorumludur.

2. Ancak, Gönderen Tarafça talep edildiği takdirde; iş birliği alanlarının icrası maksadıyla görevlendirilen Misafir Personel ve eğitim ve öğretim maksadıyla görevlendirilen Misafir Öğrenciler için aşağıdaki hususların karşılanıp karşılanmayacağına ve karşılanma esaslarına Kabul Eden Taraf karar verir.

a. Misafir Personel için;

(1) Yurt içi ve yurt dışı ulaşım (Uşul ve esaslar Kabul Eden Tarafça belirlenir),

(2) Aylık maaş (Esaslar ve miktar kursiyer subay ve astsubayların rütbelerine göre, sivil şahısların ise statülerine göre Kabul Eden Tarafça belirlenir),

(3) Eğitim ve öğretim masrafları (ücretli, indirimli veya ücretsiz),

(4) Giyim-kuşam (esasları Kabul Eden Tarafça belirlenir),

(5) Uzmanlık eğitimi gören doktorlar için nöbet ücreti,

(6) İaşe,

(7) İbate (Kabul Eden Tarafça belirlenecek konaklama yeri),

(8) Aylık maaş ödenen Misafir Personelin iaşe ve ibatesi (Kabul Eden Tarafça) karşılanmaz.

b. Misafir Öğrenciler için;

(1) Yurt içi ve yurt dışı ulaşım (Usul ve esaslar Kabul Eden Tarafça belirlenir),

(2) İaşe,

(3) İbate (Kabul Eden Tarafça belirlenecek misafirhane veya tesiste),

(4) Harçlık (esaslar ve miktar Kabul Eden Tarafça belirlenir),

(5) Eğitim-öğretim masrafları (ücretli, indirimli veya ücretsiz),

(6) Giyim-kuşam (esasları Kabul Eden Tarafça belirlenir),

(7) Tıp Fakültesi 6'ncı sınıf öğrencilerine intörn eğitimi döneminde ödenen ücretler.

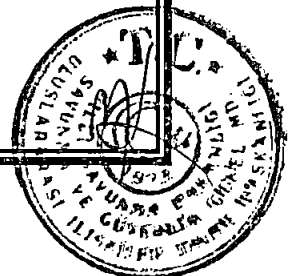
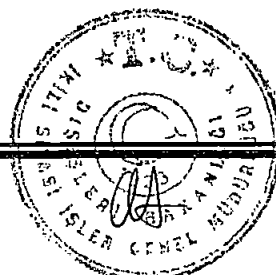
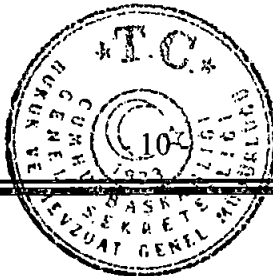
3. Türkiye Cumhuriyeti'nde verilecek Türkçe lisan kursları (akademik eğitimlerde verilen lisan hazırlık sınıfları dâhil) ile Kuzey Makedonya Cumhuriyeti'nde verilecek Makedonca dili lisan kursları ücretsizdir. Yüksek maliyet gerektiren eğitimler (uçuş eğitimi, dalgıç eğitimi, serbest çıkış kulesi eğitimi, vb.) tam ücretli olarak verilebilir.

4. Misafir Öğrenci ve Misafir Personel, Kabul Eden Tarafı kesin olarak terk ederken kendi borçları ile Yakınlarının borçlarını tasfiye edecektir. Acil geri çekme halinde, Misafir Personel ve Yakınları ile Misafir Öğrencilerin borçları Kabul Eden Taraf tarafından düzenlenecek yapılan harcama tutarını gösteren ve ilgili makam tarafından onaylanmış belgeye istinaden Gönderen Taraf tarafından ödenir.

5. Eğitim ve öğretim giderleri Gönderen Taraf tarafından, her eğitim ve öğretim süresinin sonunda yapılan harcama tutarını gösteren ve ilgili makam tarafından onaylanmış belgenin alınmasını takip eden 60 (altmış) gün içinde (bir ay ve daha kısa süreli eğitimlerde peşin ödeme yapılır), Kabul Eden Tarafın yetkili makamı tarafından belirlenen banka nezdinde açılan hesaba ABD doları cinsinden yatırılır.

6. Misafir Personel ve Yakınları ile Misafir Öğrenciler, giriş, kalış ve çıkışları süresince, Kabul Eden Tarafın yürürlükteki vergi hukukuna tabidir.

7. Tarafların karşılıklı mutabakatı ile hizmetten faydalanan ülkenin sınırları içinde yerinde hizmet sağlanmasının kararlaştırılması durumunda, ortaya çıkan maliyetler hizmetten faydalanan Tarafça karşılanır. Ancak talep edilmesi veya uygun görülmesi halinde, bu maliyetlerin kısmen ya da tamamen karşılanmasına hizmeti sunan Taraf karar verir.

MADDE XV
GÜMRÜK VE PASAPORT İŞLEMLERİ

1. Misafir Personel ve Yakınları ile Misafir Öğrenciler, Kabul Eden Tarafın ülkesinde, Kabul Eden Tarafın yabancıların ikamet ve seyahatleri hakkındaki düzenlemelerine tabidir.
2. Misafir Personel ve Yakınları ile Misafir Öğrenciler, Kabul Eden Tarafın ülkesine giriş ve çıkışlarda bu Devletin pasaport ve gümrük ile ilgili düzenlemelerine tabidir. Ancak, Kabul Eden Taraf, kendi mevzuatı çerçevesinde mümkün olan tüm idari kolaylıkları sağlar.

MADDE XVI
TARAFLARIN DİĞER ULUSLARARASI ANLAŞMALARDAN
DOĞAN TAAHHÜTLERİ

Bu Anlaşmanın hükümleri, Tarafların diğer uluslararası anlaşmalardan doğan hak ve taahhütlerini etkilemez ve diğer devletlerin çıkarları, güvenliği ve ülke bütünlüğüne karşı kullanılamaz.

MADDE XVII
UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜLMESİ

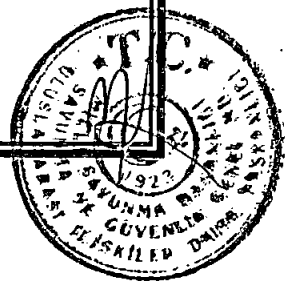
1. Bu Anlaşmanın uygulanmasından veya yorumlanmasından doğan herhangi bir uyuşmazlık Taraflar arasında mümkün olan en alt düzeyde istişare ve görüşmeler yoluyla çözülür ve çözüm için herhangi bir ulusal veya uluslararası mahkemeye veya üçüncü tarafa intikal ettirilemez.
2. Uyuşmazlık meydana geldiği tarihten itibaren 60 (altmış) gün içinde çözümlenemezse, Taraflar 30 (otuz) gün içinde görüşmelere başlar. Müteakip 60 (altmış) gün içinde çözüm sağlanamadığı takdirde, Taraflar bu Anlaşma'yı MADDE XIX'da belirtilen usul uyarınca sona erdirebilir.

MADDE XVIII
TADİL VE GÖZDEN GEÇİRME

Taraflardan her biri gerektiğinde bu Anlaşmanın değiştirilmesi veya gözden geçirilmesini diplomatik yollarla önerebilir. Yazılı önerinin alındığı tarihten itibaren 30 (otuz) gün içerisinde görüşmeler başlar. 60 (altmış) gün içerisinde bir sonuca varılamaz ise, Taraflar bu Anlaşma'yı MADDE XIX'da belirtilen usul uyarınca sona erdirebilir. Üzerinde yazılı olarak mutabık kalınan tadil veya değişiklikler, bu Anlaşmanın yürürlüğe girişini düzenleyen MADDE XX'de belirtilen usul uyarınca yürürlüğe girer.

MADDE XIX
YÜRÜRLÜK SÜRESİ VE SONA ERDİRME

1. Bu Anlaşma, 5 (beş) yıllık süre için yürürlükte kalır.
2. Bu Anlaşma, taraflardan biri Anlaşma'yı sona erdirme niyetini diğer tarafa diplomatik yollarla yazılı olarak bildirmediği takdirde, birer yıllık süreler için kendiliğinden uzar.
3. Taraflardan biri Anlaşma'yı herhangi bir zamanda sona erdirme niyetini diğer tarafa diplomatik yollarla yazılı olarak bildirebilir. Anlaşmanın sona erdiğine ilişkin yapılan bildirimler, yapıldığı tarihten 90 (doksan) gün sonra hüküm doğurur.
4. Bu Anlaşmanın sona ermesi, devam eden programlar ve faaliyetleri etkilemez.

5. Bu Anlaşmanın yürürlüğe girmesi ile birlikte 24 Mart 1994 tarihinde imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Makedonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askeri Alanda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İşbirliği Anlaşması" ve "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Makedonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askeri Eğitim İş Birliği Anlaşması" sona erer. Bu Anlaşmaların sona ermesi durumunda, bu Anlaşmalara atıfta bulunan diğer Anlaşmalar yürürlükte kalmaya devam eder. 24 Mart 1994 tarihli "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Makedonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askeri Alanda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İşbirliği Anlaşması"na yapılmış atıflar bu Anlaşmaya yapılmış sayılır.

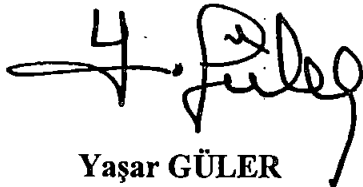
MADDE XX ONAY VE YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ

Bu Anlaşma, Tarafların Anlaşmanın yürürlüğe girmesi için gerekli iç yasal usullerinin tamamlandığını birbirlerine diplomatik yollarla bildirdikleri son yazılı bildirimin alındığı tarihte yürürlüğe girer.

MADDE XXI METİN VE İMZA

Bu Anlaşma, ~~İstanbul~~ 'da, ~~24.10.1994~~ tarihinde, Türkçe, Makedonca ve İngilizce dillerinde, her biri eşit derecede geçerli olmak üzere, ikişer asıl nüsha olarak tanzim edilmiştir. Yorum farklılığı olması durumunda, İngilizce metin geçerlidir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

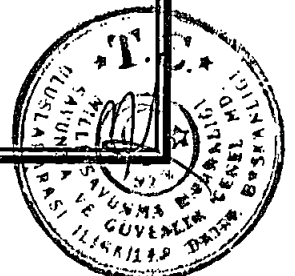
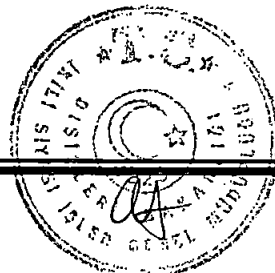
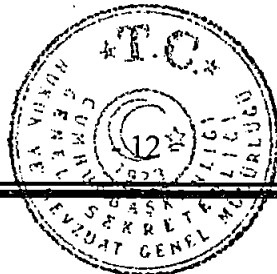

Yaşar GÜLER
Millî Savunma Bakanı

KUZEY MAKEDONYA CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

Vlado MISAJLOVSKI
Savunma Bakanı

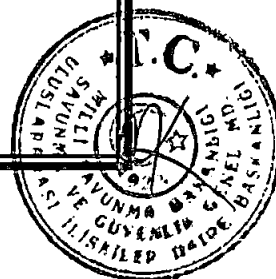
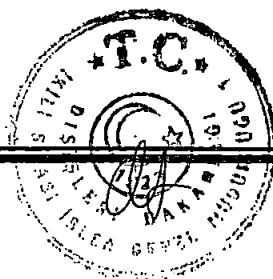
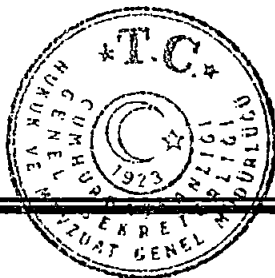
**РАМКОВЕН ДОГОВОР
ЗА ВОЕНА СОРАБОТКА**

МЕЃУ

ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА ТУРЦИЈА

И

**ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА
МАКЕДОНИЈА**

РАМКОВЕН ДОГОВОР ЗА ВОЕНА СОРАБОТКА МЕЃУ ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА ТУРЦИЈА И ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

ПРЕАМБУЛА

Владата на Република Турција и Владата на Република Северна Македонија (во натамошниот текст „Страна“ или „Страни“);

Потврдувајќи ја нивната посветеност на целите и принципите на Северноатлантскиот договор од 04 април 1949 година, Договорот меѓу страните на Северноатлантскиот договор во врска со статусот на нивните сили од 19 јуни 1951 година (во натамошниот текст „НАТО-СОФА“) и Повелбата на Обединетите нации,

Нагласувајќи дека соработката во различни воени полиња врз основа на заемното почитување на суверенитетот и еднаквоста на двете страни ќе придонесе на заедничките интереси и економската ефикасност на страните,

Изразувајќи ја потребата за подобрување на постојните пријателски односи меѓу страните врз основа на националните закони, меѓународните прописи и договори,

Го постигнаа следниов договор:

ЧЛЕН I ЦЕЛ

Целта на овој Договор е да обезбеди рамка за односите и да развие соработка помеѓу Страните во областите наведени во ЧЛЕН IV.

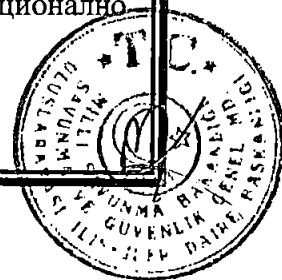
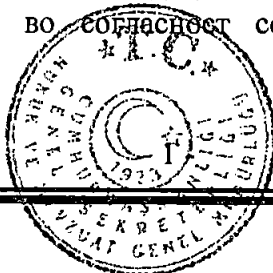
ЧЛЕН II ДЕЛОКРУГ

Овој договор ќе се применува за размена на персонал, материјали, опрема, информации и искуство во областите наведени во ЧЛЕН IV.

ЧЛЕН III ДЕФИНИЦИИ

Термините употребени во овој Договор го имаат следново значење:

1. „Страна испраќач“ значи Страната што испраќа персонал, материјали и опрема до Страната примател за спроведување на овој Договор,
2. „Страна примател“ значи Страната која е домаќин на персоналот, материјали и опремата на Страната испраќач на нејзината територија за спроведување на овој Договор.
3. „Гостински персонал“ значи воениот или цивилен персонал испратен од едната Страна кај другата Страна за спроведување на овој договор.
4. „Гостински студент“ значи студентите испратени од Страната испраќач кои се распоредени кај вооружените сили на Страната испраќачи за добивање на обука во воените училишта на Страната примател или други образовни институции кои ќе ги утврди Страната примател.
5. „Семејство“ значи сопругникот и децата на гостинскиот персонал за кои се одговорни да се грижат во согласност со нивното соодветно национално законодавство.

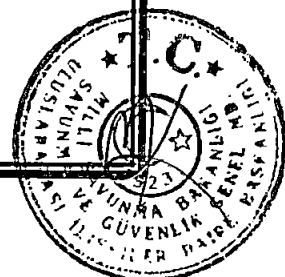
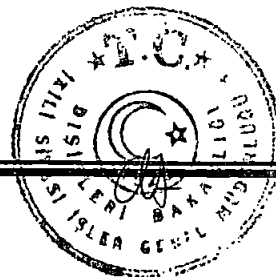

6. „Висок персонал“ значи најстарото лице меѓу гостинскиот персонал овластено да ги надгледува активностите на воената/цивилната група испратени во рамките на овој Договор и назначени во согласност со националното законодавство на Страната испраќач.
7. „Грант“ значи донирање или бесплатен трансфер на добра или услуги.
8. „Услуги“ значи, во согласност со овој Договор меѓу страните, обезбедување обука, технички информации, поддршка, развој, одржување, поправка, обновување, отстранување, пристанишна и советодавна поддршка и распределба на копнените, поморските и воздушните превозни средства, опрема, оружје, згради и имот под услов сопственоста да се задржува, за самото изведување на работата.
9. „Логистичка поддршка“ вклучува продажба, грант, размена, распределување, ангажирање, технолошки трансфер и лиценцирање на набавките и услугите.
10. „Класифицирани информации и материјали“: Официјални информации, документи и материјали што бараат заштита од националната безбедност. Затоа, тоа е регулирано со примена на класификацијата за национална безбедност. Оваа информација може да биде во усна, визуелна, магнетна или печатена форма или во технолошка форма или во форма на направа, вклучувајќи информации што се предмет на Правото на интелектуална сопственост.

ЧЛЕН IV ПОЛИЊА НА ВОЕНАТА СОРАБОТКА

Соработката меѓу страните ги вклучува следниве полиња:

1. Воена обука и образование;
 - а. Обуката, образованието и курсевите во воените училишта, центрите за обука и образование или другите образовни институции ќе бидат утврдени од страна на Страната примател,
 - б. Обуката на работното место во воените единици, штабови и институции,
 - в. Взаемната/еднострана размена на Гостински персонал, Гостински студенти или персонал за обука помеѓу институции за обука и образование,
 - г. Меѓусебни посети за контакт и размена на знаење во насока на подобрување на обуката и образованието.
2. Заемно учество во вежби/обуки/натпревари или заеднички вежбовни активности или во набљудувачки капацитет,
3. Одбранбена индустрија,
4. Воена соработка и контакт посети меѓу вооружените сили,
5. Организационата структура на вооружените сили, структурата и опремата на воените единици, управувањето со персоналот,
6. Размена на военото разузнавање,
7. Логистичката соработка, грантовите и логистичките системи,
8. Воената медицина и здравствените услуги,
9. Комуникациите, електронските, информациските системи и сајбер одбраната,
10. Мировните операции и операциите за хуманитарна помош,
11. Размената на знаење за воено-правните системи,
12. Картографија и хидрографија

13. Размена на персонал за професионален развој,
14. Размена на Гостински персонал, советници и единици,
15. Размена на информации и искуство за воено-научни и технолошки истражувачки области,
16. Научни, социјални, културни активности и спорт,
17. Соработка, обука и размена на информации и искуство за борба против импровизирани експлозивни направи, отстранување на експлозивни направи и активности поврзани со делување против мини.
18. Пребарување и спасување,
19. Воена историја, архиви, објавување/издаваштво и музеологија.
20. Обуката и размената на информации и искуства во рамките на делокругот на Операциите за справување со природни катастрофи и вонредни состојби од невоен карактер.

ЧЛЕН V

ПРИНЦИПИ НА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА И СОРАБОТКА

1. Во зависност од меѓусебниот договор на страните, соработката може да се реализира во следниве области:

а. Состаноци и посети на министрите за одбрана, началниците на генералштабовите и нивните заменици или други службени лица овластени од страните,

б. Размена на искуство помеѓу експерти од двете Страни во различни области на активности,

в. Организирање обука, образование и курсеви со определен надомест, бесплатно или со намалени трошоци во воени единици, штабови или институции,

г. Контакти меѓу слични воени институции,

д. Организирање заеднички дискусии, консултации, состаноци и учество на курсеви, симпозиуми и конференции,

е. Учество во воени вежби, вклучително и вежби за гаѓање со боева муниција, учество во овие воени вежби како набљудувачи и организирање на заеднички вежби.

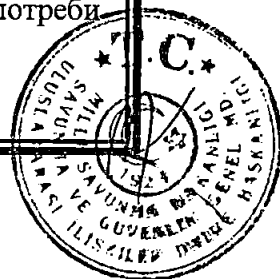
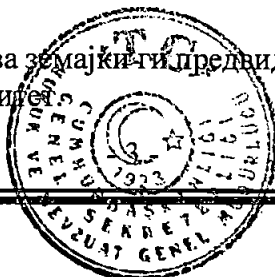
г. Размена на информации и материјали за обука,

ч. Донација, размена, продажба, распределување, изнајмување на добра во пописот на Страните и услугите кои Страните ќе ги договорат и услуга за транспорт на материјалите со наплата/бесплатно нивната лиценца за грантови и пренос на технологија.

2. Активностите што треба да се спроведат во рамките на логистичката соработка или логистичката поддршка се вршат во согласност со ограничувањата за трансфер на трети страни кои произлегуваат од договорите што се во сила, а кои страните ги потпишале со други држави.

3. Страните можат да склучат комплементарни меморандуми за разбирање, протоколи и аранжмани за спроведување на овој Договор во согласност со процесите за ратификација на страните според нивното национално законодавство и во согласност со одредбите од овој Договор.

4. Соработката се спроведува земајќи ги предвид заедничките интереси и потреби на страните и на база на реципроцитет.

5. Материјалот, техничките информации и документите разменети во форма на грантови или со надомест, или оние произведени заеднички од Страните во согласност со овој Договор, другите меморандуми за разбирање, протоколи и аранжмани нема да бидат пренесени на трета страна без претходна меѓусебна согласност.

6. Во случај материјалот што треба да се додели во рамките на овој Договор да биде отфрлен, Страната примател ќе ја извести Страната испраќач во писмена форма.

ЧЛЕН VI

НАДЛЕЖНИ ОРГАНИ И ГОДИШНИ ПЛАНОВИ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА

1. Надлежни органи за спроведување на овој договор се:

За Владата на Република Турција: Министерството за национална одбрана на Република Турција,

За Владата на Република Северна Македонија: Министерството за одбрана на Република Северна Македонија.

2. Страните подготвуваат Годишни планови за имплементација во врска со заедничките активности за спроведување на овој Договор. Годишните планови за имплементација вклучуваат име, делокруг, вид, датум, место, институции кои ги спроведуваат, финансиски аспекти и други детали за активностите што треба да се спроведат.

3. Соработката меѓу Страните ќе се зајакне преку реципрочни посети на сите нивоа споменати во Годишните планови за имплементација.

ЧЛЕН VII

УСЛОВИ ЗА ОБУКА/КУРСЕВИ

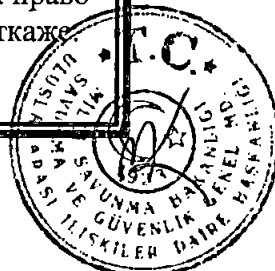
1. Обуката и образованието се обезбедуваат во согласност со условите предвидени во законодавството на Страната примател.

2. Барањето за обука од страна на Страната испраќач се доставува преку официјално писмо до Страната примател најдоцна во март годинава пред почетокот на обуката или курсот во согласност со овој Договор. По приемот на барањето, Страната примател ќе го разгледа и ќе ја извести Страната испраќач за нејзиниот одговор најдоцна до јули.

3. Доколку има дополнително барање за обука, за ова барање ќе биде известено преку официјално писмо. Дополнителните барања во рамките на овој делокруг можат да бидат вклучени во планираните барања во рамките на можностите и по консултациите меѓу страните.

4. Основен принцип е обуката да се обезбеди на јазикот на Страната примател, освен за обука дадена од Страната примателот на англиски јазик. Меѓутоа, доколку тоа го побара Страната испраќач и доколку Страната примател смета дека е соодветно, обуките што траат помалку од 3 (три) месеци може да се обезбедат преку преведувач. Во случај обуката да биде обезбедена преку преведувач, Страната испраќач ќе додели одреден број на толкувачи за персоналот кој ќе биде испратен на обука. Трошоците за преводот/толкувањето за целите на обуката ги покрива Страната испраќач.

5. Страната испраќач ја известува Страната примател за конечната одлука за учеството во обука, бројот на Гостински персонал испратен на обука/курс, податоците за летот и други информации најмалку 15 (петнаесет) дена пред почетокот на обуката со цел да и се овозможи на Страната примател да ги направи потребните аранжмани. Во случај известувањата да не бидат направени во доделено време, Страната примател има право да го одложи курсот/барањето за обука за подоцнежан датум или целосно да го откаже.

6. Обука на Гостински персонал и Гостински студенти треба да се обезбеди во согласност со програмите на институции или единиците каде што се изведува обуката. Ако предметите на курсот ги опфаќаат оние прашања што се однесуваат на националната безбедност, може да се наметнат ограничувања во овој поглед.

7. Страната примател ќе наведе која опрема и материјали ќе ги обезбеди за гостинскиот персонал и Гостинските студенти кои се потребни за време на обуката и кои ќе бидат вратени на Страната примател на крајот на обуката.

8. Гостинскиот персоналот и Гостинските студенти ги избира Страната испраќач во согласност со критериумите утврдени од Надлежниот орган на Страната примател. Гостинскиот персонал и Гостинските студенти кои не ги исполнуваат критериумите утврдени од Страната примател нема да бидат прифатени за обука и образованието.

9. Прашањата во врска со видот на испитот и обуката ги одредува Страната примател.

10. Гостинскиот персонал и Гостинските студенти кои се испратени да присуствуваат на обуката/курсеите, целосно ја завршиле наведената програма за обуката/курсот, успеале во испитите организирани според условите за обуката/курсот и успешно разработените тези/проекти ќе добијат награда што укажува на тоа дека тие ја завршиле соодветната програма за специјализација или обука (академска диплома). Еквивалентноста на дипломата (документ, сертификат) е предмет на одобрување на високообразовните институции на Страната испраќач според нејзиното национално законодавство.

ЧЛЕН VII

БЕЗБЕДНОСТ НА КЛАСИФИЦИРАНИТЕ ИНФОРМАЦИИ И МАТЕРИЈАЛИ

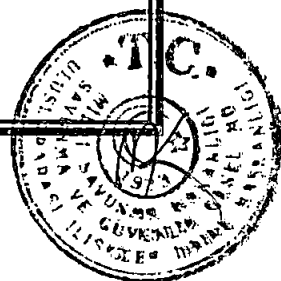
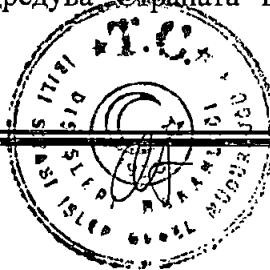
1. Сите класифицирани информации, документи, права на физичка и интелектуална сопственост и воените материјали обезбедени или произведени според овој договор ќе се разменуваат, користат и заштитуваат за нивни цели во согласност со последователните меморандуми за разбирање, протоколите и аранжманите што треба да бидат склучени помеѓу Страните.

2. Страните, во согласност со нивното национално законодавство, обезбедуваат заштита на информации, документи и сите податоци за материјалите и опремата што треба да се разменуваат во рамките на спроведувањето на овој договор или извршувањето на заедничките активности. Во овој контекст, тие ќе ги преземат истите мерки како и оние кои се сметаат за неопходни за заштита на сопствените класифицирани информации од исто ниво. Страните ќе им дадат на разменетите информации соодветно ниво на класификација како што е прикажано во табелата подолу.

За Владата на Република Турција	Англиски еквивалент	За Владата на Република Северна Македонија
Çok Gizli	Top Secret	Државна тајна
Gizli	Secret	Строго доверливо
Hizmete Özel	Restricted	Интерно

3. Класифицираната информација и материјал не смеат да бидат откриени или споделувани со (или пренесени на) трето лице без претходна писмена согласност од Страната што ги дава.

4. Класифицираната информација и материјал ќе се разменуваат само преку меѓувладини канали или други канали одобрени од безбедносните органи назначени од страните. Нивото на класификација на информациите, го одредува Страната што ги дава информациите.

5. Страните ќе продолжат да бидат одговорни за заштита и спречување на промената на нивото на класификација на разменетите класифицирани информации и материјали дури и по раскинувањето на овој Договор.

6. Страните ќе обезбедат ефективна заштита на правата за интелектуална сопственост што треба да се создадат или пренесат според овој Договор во согласност со нивното национално законодавство и меѓународните договори на кои тие се страни-потписнички. Во контекст на овој договор, интелектуалната сопственост е опишана во член 2 од Конвенцијата за основање на Светската организација за интелектуална сопственост, склучена во Стокхолм на 14 јули 1967 година.

7. Доколку се смета за потребно, може да се склучи посебен договор за безбедност во однос на трансферот, употребата и заштитата на класифицирани информации и материјали разменети во рамките на овој Договор под одговорност на органите овластени за секоја од областите за соработка наведени во ЧЛЕН IV.

8. Информациите добиени за време на спроведувањето на одредбите од овој Договор нема да се користат од ниту една Страна против интересите на другата Страна или која било трета Страна.

9. Страните гарантираат дека пристапот до класифицираните информации и материјали е даден на база на потребно е да знае и на персоналот кој има соодветно безбедносно одобрение.

10. Во случај информациите разменети во врска со спроведувањето на овој договор да се неочекувано обелоденети, страната што ќе го открие фактот треба веднаш да ја информира другата страна за ситуацијата.

11. Страните ги почитуваат правата и прописите што ги регулираат патентите, авторските права и трговските тајни во нивните активности за соработка. Страните можат да воведат ограничувања за прашањата што вклучуваат национални тајни.

ЧЛЕН IX ВОЕНО РАЗУЗНАВАЊЕ

1. Овој член ги опфаќа случувањата во зоната на интерес на вооружените сили на Страните во однос на оние земји за кои се смета дека ги нарушуваат заедничките интереси на Страните и се утврдуваат заеднички, а приоритет им се дава на воените активности и размената на воени разузнавачки информации за активностите на овие земји во Република Турција и Република Северна Македонија.

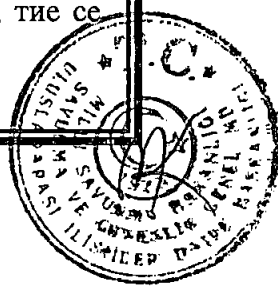
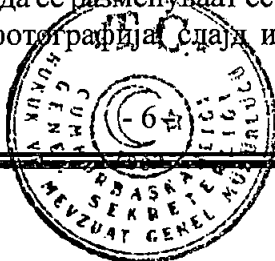
2. Размената на разузнавачки информации се спроведува преку следниве средства и според следниве методи:

а. Секој предмет на координација (вклучувајќи ги и предметите на размена) ќе се утврди меѓу Страните со заеднички договор за соодветната година за време на билатералните преговори што ги водат Началниците на военото разузнавање на двете земи или персоналот овластен од нив на база на ротација, една година во Република Турција и една година во Република Северна Македонија.

б. Страната гостин ќе ја извести Страната примател за името, чинот, назначувањето и безбедносната дозвола на членовите на делегацијата најмалку петнаесет (15) дена пред планираниот датум.

в. Јазикот на документите и преговорите е англискиот јазик. Преговорите можат да се водат преку преведувач доколку се побара.

г. Информациите што можат да се разменуваат се доставуваат во форма на документ. Доколку има ЦД, ДВД, филм, фотографија, слайд и сл. поврзан со предметот, тие се приложуваат кон документот.

д. Двете страни се согласуваат дека меѓусебно ќе одговорат на барања за информации што е можно поскоро преку заеднички договорени безбедни канали.

ѓ. Барањето за размена на воени разузнавачки информации се проценува од случај до случај и може да биде одбиено, доколку тие го загрозуваат националниот суверенитет и безбедноста на една од Страните или во голема мера се спротивставуваат на нејзините национални/меѓународни интереси.

ЧЛЕН X ПРАВНИ ПРАШАЊА

1. Гостинскиот персонал и нивните Семејства и Гостинските студенти ќе бидат предмет на националното законодавство и јурisdикција на Страната примател за време на нивното присуство на територијата на Страната примател, вклучувајќи го влезот, престојот и излезот. Во случаи кога се применува јурisdикцијата на страната примател и самата пресуда повлекува казна што не е содржана во законодавството на Страната испраќач, ќе се примени вид на казна содржана во законодавството на обете Страни.

2. Во случаи кога е применлив законот на обете страни, властите на Земјата испраќач имаат основно право да ја остварат својата надлежност над Гостинскиот персонал во следниве ситуации:

а. Каде што наводното дело се однесува на безбедноста, имотот или персоналот на државата испраќач; и/или

б. Случаи што произлегуваат од какво било дело или пропуст направено или намерно или од небрежност при вршење и во врска со службената должност.

3. Во случај на несогласување помеѓу Страните за тоа дали некое дело или пропуст спаѓа во став 2б од овој член, Страните формираат заедничка комисија која се состои од еднаков број претставници во рок од 2 недели по завршувањето на делото или пропустот за да се утврди дали наведеното дело или пропуст спаѓа во ставот 2б од овој член. Доколку споменатата мешовита комисија не може да постигне договор за ова прашање, тогаш преовладува одлуката на Земјата примател.

4. Доколку припадници на Гостинскиот персонал, нивните Семејства или Гостинските студенти се приведени или уапсени, Страната примател веднаш ќе ја информира Страната испраќач за ситуацијата.

5. Доколку припадници на Гостинскиот персонал, нивните Семејства или Гостинските студенти се соочат со правна истрага или судење во Страната примател, тие ќе имаат право на севкупно прифатена правна заштита, која нема да биде помала од онаа што ја уживаат државјаните на Страната примател.

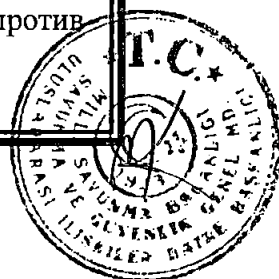
6. Активностите на Гостинските студенти и на Гостинскиот персонал можат да бидат прекинати доколку тие го кршат законодавството на Страната примател.

7. Гостинските студенти и Гостинскиот персонал треба да ги почитуваат дисциплинските правила во единиците, командите и институциите на кои им се доделени.

8. Гостинските студенти ќе подлежат на националното законодавство на Страната примател, а Гостинскиот персонал персоналот на националното законодавство на Страната испраќач. Сепак, надлежните воени власти на Страната примател може да му дадат наредби на Гостинскиот персонал под нивна команда, согласно барањата на должноста.

9. Високиот персонал на Страната испраќач е овластен да применува дисциплински мерки за гостинскиот персонал во согласност со одредбите на нивните закони за воена служба и законите за дисциплина.

10 Гостинскиот персонал, нивните Семејства или Гостинските студенти нема да се вклучуваат во никаква политичка активност или да спроведуваат активности против Страната примател.

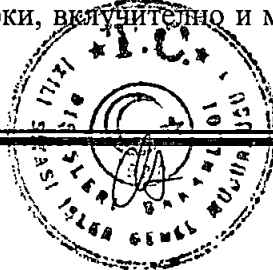
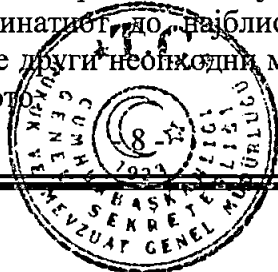

ЧЛЕН XI ПОБАРУВАЊА ЗА НАДОМЕСТ НА ШТЕТА

1. Националното законодавство на Страната примател ќе се примени на побарувањата за надомест на штета на трети страни за време на спроведувањето на овој Договор.
2. Страните нема да бараат обесштетување едни од други за повредата или смртта на нивниот персонал или за штетите/загубите нанесени на поединци, стоки и животна средина за време на извршувањето на активностите според овој Договор, освен во случај кога таквата штета или загуба резултирала од груба небрежност или намерно лошо однесување.
3. Страните заеднички утврдуваат дали таквата состојба е настаната поради груба небрежност или намерно лошо однесување или не. Страните по итна постапка ќе формираат заедничка комисија составена од претставници од секоја Страна за да утврдат дали споменатото дело или пропуст спаѓа во ставот 2 на овој член. Доколку споменатата мешовита комисија не може да постигне договор за ова прашање, тогаш преовладува одлуката на Земјата примател.

ЧЛЕН XII АДМИНИСТРАТИВНИ ПРАШАЊА

1. Гостинскиот персоналот и нивните Семејства, и Гостинскиот студентите нема да имаат никакви дипломатски имунитети и привилегии.
2. Освен ако не е поинаку договорено меѓусебно од Страните, Страната примател нема да им доделува на Гостинските студентите и Гостинскиот персоналот други должности освен оние наведени во овој договор или во последователните договори и аранжмани.
3. Гостинскиот студент и Гостинскиот персонал ќе подлежат на иста административна постапка како и нивните колеги еквиваленти кај Страната примател.
4. Воениот персонал на Страната испраќач има право да носи своја национална униформа, освен ако не е договорено поинаку во други меморандуми за разбирање, протоколи и технички аранжмани што треба да бидат потпишани во рамките на овој договор. Страната примател ја обезбедува, колку може, потребната опрема за извршување на сите активности за време на должноста. Сепак, Гостинските студенти мора да носат воена униформа обезбедена од Страната примател. Овие студенти можат да приложат воени симболи обезбедени од Страната испраќач за распознавање.
5. Страната испраќач го задржува правото да го повика својот персонал кога смета дека е потребно. Страната примател може да побара од Страната испраќач да го повлече или замени својот персонал без да наведе каква било причина. Страната примател ќе ги преземе потребните мерки што е можно поскоро за враќање на персоналот за кој станува збор. Во овој случај, Страната примател ќе испрати само своето писмено барање во врска со повлекувањето или замената на персоналот до Страната испраќач преку канцелариите на военото аташе.
6. Административните прашања што претставуваат исклучоци ќе бидат наведени во други меморандуми за разбирање, протоколи или технички аранжмани што треба да бидат потпишани во рамките на овој договор.
7. Гостинскиот персонал и нивните Семејства можат да ги користат офицерските клубови и воените мензи, кантини и продавници за храна во рамките на прописите на Страната примател.
8. Во случај да смрт на кој било припадник од Гостинскиот персонал и нивните Семејства и Гостинските студенти, Страната примател ќе ја извести Страната испраќач за ситуацијата, ќе го пренесе починатиот до најблискиот меѓународен аеродром на нејзината територија и ќе преземе други неопходни мерки, вклучително и медицинска заштита додека не се пренесе телото.

9. Гостинскиот персонал и нивните Семејства и Гостинските студенти треба да избегнуваат активности што можат да наштетат на животната средина, да посветат најголемо внимание на спречување на загадувањето на животната средина и да ги почитуваат прописите на Страната примател во врска со ова прашање.

10. Страната примател ќе донесе конечна одлука во врска со обезбедувањето на услуги за транспорт неопходни за вршење на активностите врз основа на реципроцитет земајќи ги предвид нејзините можности за определена цена/без никаков трошок.

11. Обуката и образованието се даваат во согласност со законодавството на Страната примател. Гостинскиот студент и Гостинскиот персонал кои не можат да присуствуваат на обуката и образованието поради академски неуспех, недостаток на дисциплина, медицински проблеми, итн. ќе бидат отпишани од институциите за обука и образование во согласност со соодветните процедури наведени во законодавството на Страната примател. Доколку Страните го сметаат за неопходно, може да се склучат протоколи засновани на овој Договор за обука што е опасна по живот и бара експертиза (обука за летање, вежби за стрелање/гаѓање итн.).

ЧЛЕН XIII ЗДРАВСТВЕНИ УСЛУГИ

1. Гостинскиот персонал и Гостинските студентите ќе бидат во добра здравствена состојба да извршуваат секакви активности според овој Договор. Страната примател може да побара медицински извештај со кој се потврдува дека тие се медицински во добра состојба.

2. Трошоците за услугите за испитување и лекување на Гостинските студенти ќе бидат покриени според националното законодавство на Страната примател. Страната примател ќе ги покрие премиите за здравствено осигурување и здравствените трошоци на Гостинските студентите.

3. Страната примател обезбедува бесплатни итни медицински услуги и услуги за итна стоматолошка заштита за Гостинскиот персонал и нивните Семејства. Трошоците за медицински преглед и третман, освен за итни медицински услуги и итна стоматолошка нега на Гостинскиот персонал и нивните Семејства, се покриваат со здравствено осигурување што ќе се купи според националното законодавство на Страната примател.

4. Страната примател може да обезбеди премиите за осигурување или сите трошоци за услугите за третман на Гостинскиот персонал и нивните Семејства бесплатно или со наплата. Доколку Страната примател одлучи да им ги обезбеди премиите за осигурување или сите трошоци за услугите на третман на Гостинскиот персоналот и нивните Семејства со наплата, наплатата ќе биде покриени од страна на Страната испраќач или од Гостинскиот персонал.

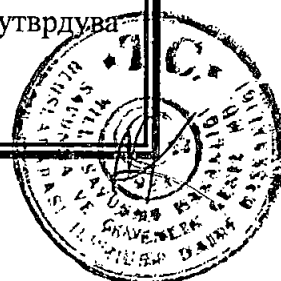
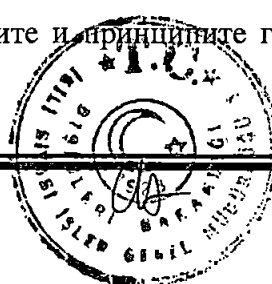
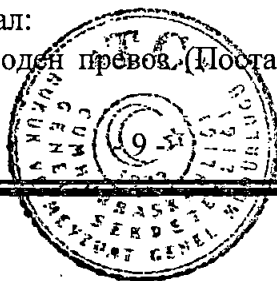
ЧЛЕН XIV ФИНАНСИСКИ ПРАШАЊА

1. Страната испраќач е одговорна за платата/надоместокот, сместувањето, интернатот, превозот и другите финансиски права на Гостинскиот персонал и Гостинските студенти, назначени да ги спроведуваат активностите за соработка според овој договор.

2. Меѓутоа, доколку тоа е побарано од Страната испраќач, Страната примател ќе одлучи дали ќе се исполнат следниве прашања или не, и условите за нивно исполнување за Гостинскиот персонал назначен за изведување во полето на соработката и Гостинските студенти доделени за обука и образование.

а. За Гостинскиот персонал:

(1) Домашен и меѓународен превоз. (Процедурите и принципите ги утврдува Страната примател.),

(2) Месечна плата (Условите и износите за офицерите и подофицерите учесници на курс се утврдуваат во согласност со нивните чинови, а условите и износите за цивилниот персонал се утврдуваат во согласност со нивниот статус од Страната примател),

(3) Трошоци за обука и образование (по цена, намалена цена или бесплатно),

(4) Облека (деталите ги одредува Страната примател),

(5) Плата за дежурство на Докторите на специјалистичка обука.

(6) Интернат,

(7) Сместување (во преноќиштето или објектот утврден од Страната примател),

(8) Интернат и сместување на гостинскиот персонал кој добива месечна плата не се покрива (од страна на Страната примател).

б. За Гостинските студенти:

(1) Домашен и меѓународен превоз (Постапките и принципите ги утврдува Страната примател.),

(2) Интернат,

(3) Сместување (во преноќиштето или објектот утврдени од Страната примател),

(4) Дневен додаток (условите и износот ги утврдува Страната примател),

(5) Трошоци за обука и образование (по цена, намалена цена или бесплатно),

(6) Облека (деталите ги одредува Страната примател),

(7) Исплатени плати на учениците од 6-то одделение на Медицинскиот факултет за време на обуката за пракса.

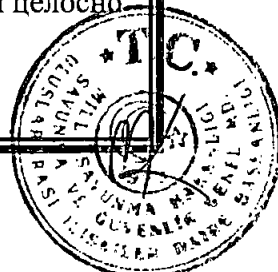
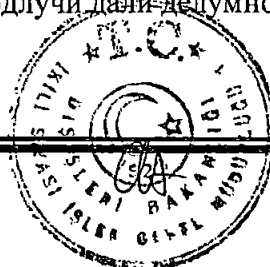
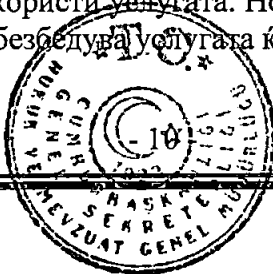
3. Курсеви по турски јазик што треба да се обезбедат во Република Турција (вклучително и подготвителните часови за јазик за време на академското образование) и курсевите по македонски јазик што треба да се обезбедат во Република Северна Македонија се бесплатни. Обуката за која се потребни големи трошоци (како што се обуката за летање, обуката за нуркање, обука за ослободување и бегство од кула и сл.) може да се обезбедат по целосна цена.

4 Гостинскиот студент и Гостинскиот персонал треба да ги расчисат своите долгови и оние на нивните Семејства кога трајно ќе ја напуштат Страната примател. Во случај на итно повлекување, долговите на Гостинскиот персоналот и нивните Семејства, како и Гостинските студенти, ги плаќа Страната испраќач во согласност со документот што ќе го издаде Страната примател со наведување на износот на трошокот и одобрувањето од релевантниот орган.

5. Трошоците за обука и образование се плаќаат во американски долари (УСД) од страна на Страната испраќач на сметка во банка утврдена од надлежниот орган на Страната примател во рок од 60 (шеесет) дена по приемот на документот што го означува износот на трошоците и одобрувањето од релевантниот орган на крајот на секој период на обука и образование (трошоците за едномесечна или пократка обука се плаќаат во готово).

6. За Гостинскиот персонал и нивните Семејства, како и Гостинските студенти ќе важи законот за данок што е во сила во Страната примател за време на нивниот влез, престој и заминување.

7. Доколку Страните заеднички се договорат да обезбедат услуги на самата локација во границите на земјата која што ќе ја користи услугата, трошоците за извршената услуга ќе ги сноси Страната која ќе ја користи услугата. Но, доколку се побара или се смета за соодветно, Страната која ќе ја обезбедува услугата ќе одлучи дали делумно или целосно ќе ги покрие овие трошоци.

ЧЛЕН XV
ЦАРИНСКИ И ПАСОШКИ ПРОЦЕДУРИ

1. Гостинскиот персонал и нивните Семејства, како и Гостинските студенти, ќе подлежат на прописите на Страната примател во врска со престојот и патувањето на странци на територијата на Страната примател.
2. Гостинскиот персонал и нивните Семејства, како и Гостинските студенти ќе подлежат на царинските и пасошките прописи на Страната примател за време на нивниот влез и излез од сопствената земја. Сепак, Страната примател ги обезбедува сите можни административни капацитети во рамките на своето законодавство.

ЧЛЕН XVI
ОБВРСКИ НА СТРАНИТЕ КОИ ПРОИЗЛЕГУВААТ ОД ДРУГИ
МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Одредбите од овој договор нема да влијаат на правата и обврските на страните што произлегуваат од други меѓународни договори и нема да се користат против интересите, безбедноста и територијалниот интегритет на другите држави.

ЧЛЕН XVII
РЕШАВАЊЕ НА СПОРОВИ

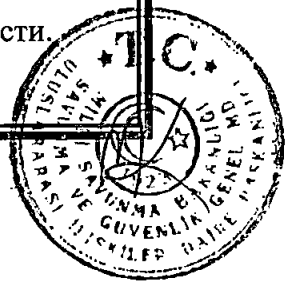
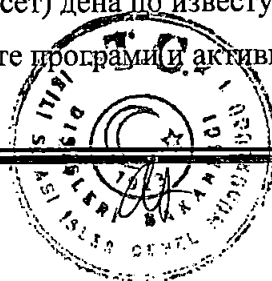
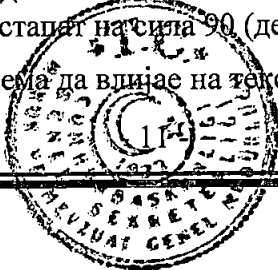
1. Секој спор што произлегува од спроведувањето или толкувањето на овој договор ќе се реши со консултации и преговори меѓу страните на најниско можно ниво и нема да биде упатен до кој било национален или меѓународен трибунал или трета страна на решавање.
2. Доколку спорот не биде решен во рок од 60 (шеесет) дена од датумот на настанување, страните ќе започнат преговори во рок од 30 (триесет) дена. Доколку не се постигне решение во следните 60 (шеесет) дена, страните можат да го раскинат овој договор во согласност со постапката утврдена во ЧЛЕНОТ XIX.

ЧЛЕН XVIII
ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ

Секоја страна може да предложи изменување или дополнување на овој Договор преку дипломатски канали, доколку смета дека е потребно. Преговорите започнуваат во рок од 30 (триесет) дена од датумот на прием на писмениот предлог. Доколку не се добие резултат во рок од 60 (шеесет) дена, Страните можат да го раскинат овој договор во согласност со постапката утврдена во ЧЛЕНОТ XIX. Договорените писмени изменувања и дополнувања стапуваат на сила во согласност со постапките утврдени во ЧЛЕН XX со кои се регулира влегувањето во сила на овој Договор.

ЧЛЕН XIX
ВРЕМЕТРАЕЊЕ И ПРЕСТАНОК

1. Овој договор останува во сила за период од 5 (пет) години.
2. Освен ако една од страните не ја извести другата страна писмено преку дипломатски канали за својата намера да го раскине, овој договор ќе се продолжува автоматски за последователни периоди од 1 (една) година.
3. Секоја страна може да ја извести својата намера да го раскине Договорот на другата Страна во писмена форма преку дипломатски канали во кое било време. Известувањата за раскинување на Договорот ќе стапат на сила 90 (деведесет) дена по известувањето.
4. Престанокот на овој договор нема да влијае на тековните програми и активности.

5. По влегувањето во сила на овој договор, „Договорот за соработка во рамките на воените полиња за обука, техника и наука помеѓу Владата на Република Турција и Владата на Република Македонија“ и „Договорот за соработка во воената обука помеѓу Владата на Република Турција и Владата на Република Македонија“ потпишан на 24 март 1994 година ќе престане да важи. Во случај на раскинување на овие договори, другите договори што се однесуваат на овие договори ќе останат во сила. Упатувањата на „Договорот за соработка во рамките на воените полиња за обука, техника и наука меѓу Владата на Република Турција и Владата на Република Македонија“ од 24 март 1994 година, се смета дека произлегуваат од овој Договор.

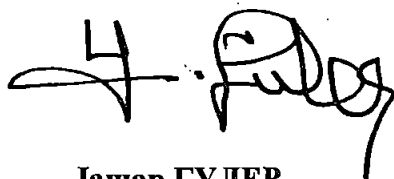
ЧЛЕН XX РАТИФИКАЦИЈА И ВЛЕГУВАЊЕ ВО СИЛА

Овој договор влегува во сила на датумот на прием на последното писмено известување со кое Страните се известуваат едни со други преку дипломатски канали за завршување на нивните внатрешни правни постапки потребни за влегување во сила на Договорот.

ЧЛЕН XXI ТЕКСТ И ПОТПИС

Овој договор е склучен во *Истанбул* на *23/10/2024* во два оригинални примерока на македонски, турски и англиски јазик, при што сите текстови се подеднакво автентични. Во случај на дивергенција во толкувањето, англискиот текст ќе преовладува.

ВО ИМЕ НА ВЛАДАТА
НА РЕПУБЛИКА ТУРЦИЈА

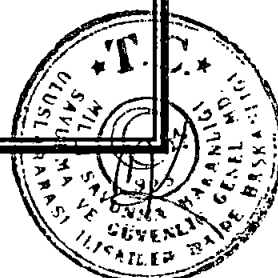
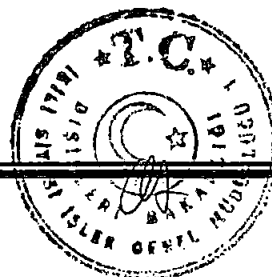
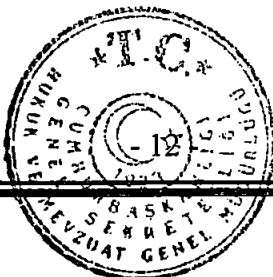

Јашар ГУЛЕР
Министер за национална одбрана

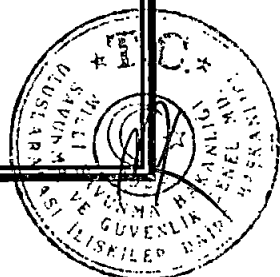
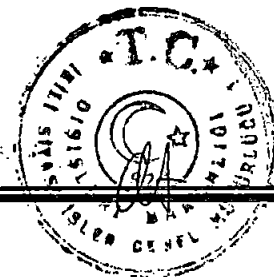
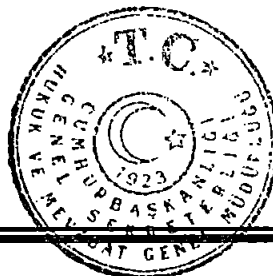
ВО ИМЕ НА ВЛАДАТА
НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Владо МИСАЈЛОВСКИ
Министер за одбрана

MILITARY FRAMEWORK AGREEMENT
BETWEEN
THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF
TÜRKİYE
AND
THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF
NORTH MACEDONIA

**MILITARY FRAMEWORK AGREEMENT BETWEEN
THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF TÜRKİYE AND
THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF NORTH MACEDONIA**

PREAMBLE

The Government of the Republic of Türkiye and the Government of the Republic of North Macedonia (hereinafter referred to as the "Party" or the "Parties"),

Reaffirming their commitment to the aims and principles of the North Atlantic Treaty 04 April 1949, The Agreement between the Parties to the North Atlantic Treaty regarding the Status of Their Forces dated 19 June 1951 (hereafter "the NATO-SOFA") and the United Nations Charter,

Emphasizing that cooperation in various military fields on the basis of mutual respect for sovereignty and equality of both Parties shall contribute to the common interests and economic efficiency of the Parties,

Expressing the need for improving the existing friendly relations between the Parties on the basis of national laws, international rules and agreements,

Have agreed upon the following:

**ARTICLE I
PURPOSE**

The purpose of this Agreement is to provide a framework for relations and develop cooperation between the Parties in the fields specified in ARTICLE IV.

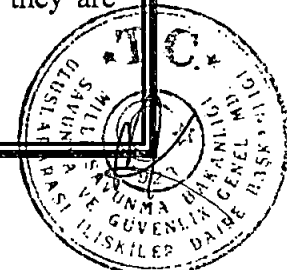
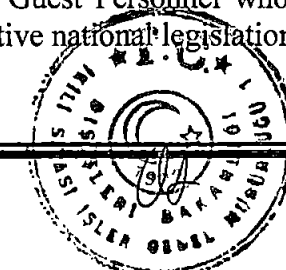
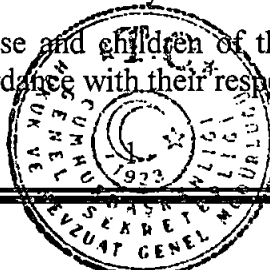
**ARTICLE II
SCOPE**

This Agreement shall be applied to the exchange of personnel, material, equipment, information and experience in the fields specified in ARTICLE IV.

**ARTICLE III
DEFINITIONS**

The terms used in this Agreement shall have the following meanings:

1. **"Sending Party"** means the Party sending personnel, material and equipment to the Receiving Party for the implementation of this Agreement,
2. **"Receiving Party"** means the Party hosting the personnel, material and equipment of the Sending Party in its territory for the implementation of this Agreement.
3. **"Guest Personnel"** means the military or civilian personnel sent by either Party to the other Party for the implementation of this Agreement.
4. **"Guest Student"** means the students sent by the Sending Party to be assigned to the Armed Forces of the Sending Party to receive training at the military schools of the Receiving Party or other educational institutions to be determined by the Receiving Party.
5. **"Dependents"** means the spouse and children of the Guest Personnel whom they are responsible for looking after in accordance with their respective national legislation.

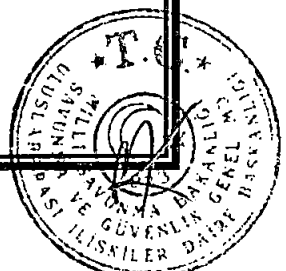
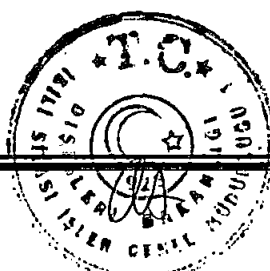
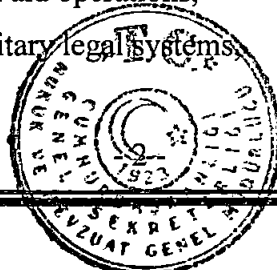

6. **"Senior Personnel"** means the most senior person among the Guest Personnel authorized to supervise the activities of the military/civilian group sent within the scope of this Agreement and appointed in accordance with the national legislation of the Sending Party.
7. **"Grant"** means donation or transfer of a good or service free of charge.
8. **"Service"** means, in accordance with this Agreement between the Parties, provision of training, technical information, support, development, maintenance, repair, recovery, disposal, port and counselling support and allocation of ground, sea and air vehicles, equipment, weapons, buildings and estate on condition that the ownership is retained, for the execution of a job.
9. **"Logistic Support"** includes the sale, grant, exchange, allocation, hiring, technological transfer and licensing of supplies and services.
10. **"Classified Information and Material"** Official information, document and material that requires protection for national security. Therefore, it is regulated by the application of a national security classification. This information may be in oral, visual, magnetic or printed form, or in technological or device form including information subject to the Intellectual Property Rights.

ARTICLE IV FIELDS OF MILITARY COOPERATION

The cooperation between the Parties shall include the following fields:

1. Military training and education;
 - a. Training, education and courses at military schools, training and education centers or other educational institutions to be determined by the Receiving Party,
 - b. On-the-job training at military units, headquarters and institutions,
 - c. Mutual/unilateral exchange of Guest Personnel, Guest Student or training personnel between training and educational institutions,
 - d. Mutual contact visits and exchange of knowledge for the improvement of training and education.
2. Mutual participation in exercises/trainings/contests/competitions or joint exercises actively or in an observer capacity,
3. Defence industry,
4. Military cooperation and contact visits between the Armed Forces,
5. The organizational structure of the Armed Forces, the structure and equipment of military units, personnel management,
6. Exchange of military intelligence,
7. Logistic cooperation, grant and logistic systems,
8. Military medicine and health services,
9. Communications, electronics, information systems and cyber defence,
10. Peacekeeping and humanitarian aid operations,
11. Exchange of knowledge on military legal systems,
12. Mapping and hydrography,

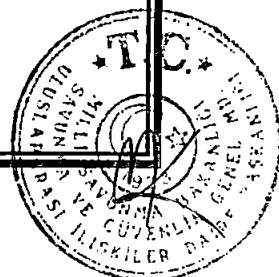
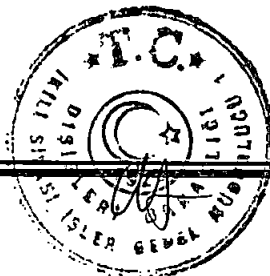
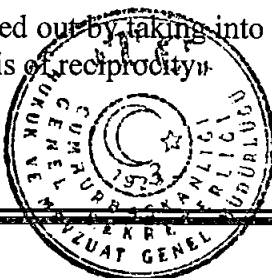

13. Exchange of personnel for professional development,
14. Exchange of Guest Personnel, advisors and units,
15. Exchange of information and experience on military scientific and technological research areas,
16. Scientific, social, cultural activities and sports,
17. Cooperation, training and exchange of information and experience on counter improvised explosive devices, explosive ordnance disposal and mine action activities.
18. Search and rescue,
19. Military history, archives, publication/publishing and museology,
20. Training and exchange of information and experience within the scope of Natural Disaster and Emergency Operations.

ARTICLE V

PRINCIPLES OF IMPLEMENTATION AND COOPERATION

1. Depending on the mutual agreement of the Parties, cooperation may be realized in the following areas:
 - a. Meetings and visits of the Ministers of Defence, Chiefs of General Staff and their deputies or other officials authorized by the Parties,
 - b. Exchange of experience between the experts of both Parties in various fields of activities,
 - c. Organizing training, education and courses at a cost, free of charge or at reduced cost in military units, headquarters or institutions,
 - d. Contacts between similar military institutions,
 - e. Organizing joint discussions, consultations, meetings, and participating in courses, symposiums and conferences,
 - f. Participating in military exercises including real firing exercises, participating in these military exercises as observers and organizing joint exercises,
 - g. Exchange of information and training materials,
 - h. Donation, exchange, sale, allocation, leasing/hiring of the goods in the inventory of the Parties and services to be agreed upon by the Parties and paid/free of charge transportation services of these materials, their technological transfer and granting licence.
2. The activities to be conducted within the framework of logistic cooperation or logistic support shall be carried out in accordance with third-party transfer restrictions arising from the agreements in effect that the parties have signed with other States.
3. The Parties may conclude complementary memoranda of understanding, protocols and arrangements for the implementation of this Agreement in accordance with the ratification processes of the Parties under their national legislation and in conformity with the provisions of this Agreement.
4. The cooperation shall be carried out by taking into consideration the mutual interests and needs of the Parties and on the basis of reciprocity.

5. The material, technical information and documents exchanged in the form of grants or in return for payment, or those produced jointly by the Parties in accordance with this Agreement, other memoranda of understanding, protocols and arrangements shall not be transferred to a third party without prior mutual consent.

6. In the event that the material to be granted within the scope of this Agreement is discarded, the Receiving Party shall inform the Sending Party in written form.

ARTICLE VI

COMPETENT AUTHORITIES AND ANNUAL IMPLEMENTATION PLANS

1. The competent authorities for the implementation of this Agreement are:

For the Government of the Republic of Türkiye: The Ministry of National Defence of the Republic of Türkiye,

For the Government of the Republic of North Macedonia: The Ministry of Defence of the Republic of North Macedonia.

2. The Parties shall prepare Annual Implementation Plans regarding joint activities for the implementation of this Agreement. The Annual Implementation Plans shall include the name, scope, type, date, place, executing institutions, financial aspects and other details of the activities to be carried out.

3. The cooperation between the Parties shall be strengthened through reciprocal visits at all levels mentioned in the Annual Implementation Plans.

ARTICLE VII

TRAINING/COURSE CONDITIONS

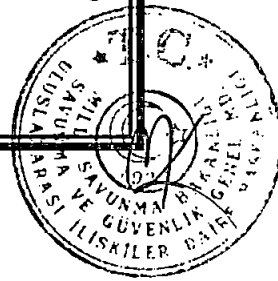
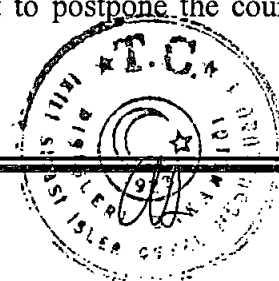
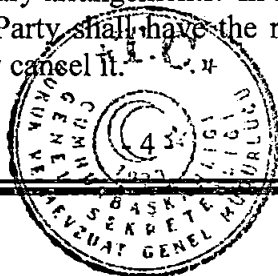
1. Training and education shall be given according to the conditions provided in the legislation of Receiving Party.

2. A training request by the Sending Party shall be made through an official letter to the Receiving Party at the latest in March of the year before the beginning of training or course in accordance with this Agreement. Upon the receipt of the request, the Receiving Party shall review it and inform the Sending Party of its reply not later than July.

3. If there is an additional training request, this request shall be notified through an official letter. The additional requests within this scope may be included in the planned requirements to the extent possible and after the consultation between the Parties.

4. It is a fundamental principle to provide training in the language of the Receiving Party, except for training given by the Receiving Party in English language. However, if requested by the Sending Party and if deemed appropriate by the Receiving Party, trainings lasting less than 3 (three) months may be provided through an interpreter. In case training is provided through an interpreter, the Sending Party shall assign sufficient number of interpreters for the personnel to be sent for training. The costs of the translation/interpreter for training purposes shall be met by the Sending Party.

5. The Sending Party shall inform the Receiving Party of the final decision on the participation in training, number of Guest Personnel sent for training/course, flight data and other information at least 15 (fifteen) days before the beginning of training in order to enable the Receiving Party to make necessary arrangements. In the event that the notifications are not made in due time, the Receiving Party shall have the right to postpone the course/training request to a later date or completely cancel it.

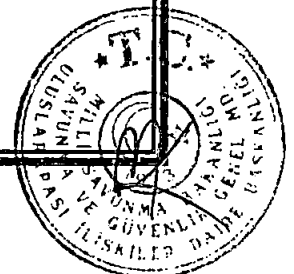
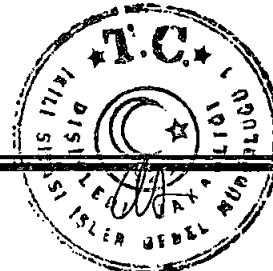
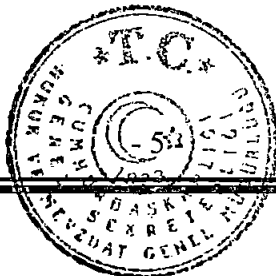
6. Training of the Guest Personnel and Guest Students shall be provided in accordance with the programs of the institutions or units where training is given. If the course subjects cover those matters relating to national security, restrictions may be imposed in this respect.
7. The Receiving Party shall state which equipment and materials it will provide for the Guest Personnel and Guest Students necessary during training and which of them will be returned to the Receiving Party at the end of training.
8. Guest Personnel and Guest Students shall be selected by the Sending Party according to the criteria determined by the Competent Authority of the Receiving Party. Guest Personnel and Guest Students who do not satisfy the criteria determined by the Receiving Party shall not be accepted for the training and education.
9. Matters regarding the type of examination and training shall be determined by the Receiving Party.
10. Guest Personnel and Guest Students who are sent to attend training/courses, have fully completed the specified training/course program, succeeded in the examinations organized according to training/course conditions and successfully developed thesis/projects shall be awarded a certificate indicating that they have completed the appropriate specialization or training program (academic degree). The equivalence of the diploma (document, certificate) is subject to the approval of the higher education institutions of the Sending Party according to its national legislation.

ARTICLE VIII SECURITY OF CLASSIFIED INFORMATION AND MATERIAL

1. All classified information, documents, physical and intellectual property rights and the military material provided or produced under this Agreement shall be exchanged, used and protected for their own purposes according to the subsequent memoranda of understanding, protocols and arrangements to be concluded between the Parties.
2. The Parties, in accordance with their national legislation, shall ensure the protection of information, documents, and all data on the materials and equipment to be exchanged within the scope of the implementation of this Agreement or performance of the joint activities. In this context, they shall take the same measures as the ones necessary for the protection of their own classified information of the same level. The Parties shall give the exchanged information the appropriate classification level as shown in the table below.

For the Government of the Republic of Türkiye	English Equivalent	For the Government of the Republic of North Macedonia
Çok Gizli	Top Secret	Државна тајна
Gizli	Secret	Строго доверливо
Hizmete Özel	Restricted	Интерно

3. The classified information and material shall not be disclosed to or shared with (or transferred to) a third party without the prior written consent of the Party providing them.
4. The classified information and material shall only be exchanged through inter-governmental channels or other channels approved by the security authorities designated by the Parties. The classification level of the information shall be determined by the Party providing the information.

5. The Parties shall continue to be responsible for the protection and prevention of the release of the classification level of the exchanged classified information and material even after the termination of this Agreement.

6. The Parties shall ensure effective protection of the rights for intellectual property to be created or transferred under this Agreement in accordance with their national legislation and international treaties to which they are a party. In the context of this Agreement, intellectual property shall be understood as described in Article 2 of the Convention Establishing the World Intellectual Property Organization, done at Stockholm on 14 July 1967.

7. If deemed necessary, a separate security agreement on the transfer, usage and protection of the classified information and materials exchanged within the scope of this Agreement may be concluded under the responsibility of the bodies authorized for each of the cooperation areas specified in ARTICLE IV.

8. The information obtained during the implementation of the provisions of this Agreement shall not be used by either Party against the interests of the other Party or any third Party.

9. The Parties shall ensure that access to the classified information and materials is given according to need-to-know basis and to the personnel having appropriate security clearance.

10. In the event that the information exchanged in terms of implementing this Agreement is unexpectedly disclosed, the Party discovering the fact shall immediately inform the other Party of the situation.

11. The Parties shall respect the rights and rules governing patents, copyrights and commercial secrets in their cooperation activities. The Parties may impose restrictions on matters involving national secrets.

ARTICLE IX MILITARY INTELLIGENCE

1. This Article shall cover the developments in the area of interest of the Armed Forces of the Parties regarding those countries considered to damage the mutual interests of the Parties and to be determined jointly, with the priority being given to the military activities and exchange of military intelligence information about the activities of these countries in the Republic of Türkiye and the Republic of North Macedonia.

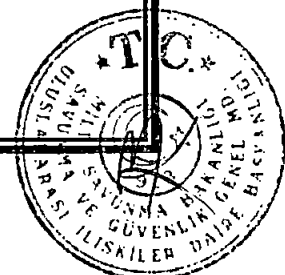
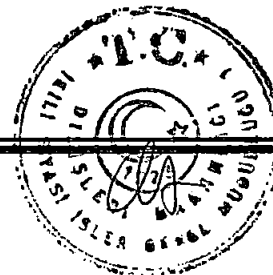
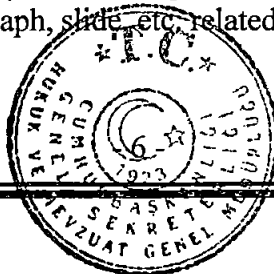
2. Exchange of intelligence information shall be conducted through the following means and according to the following methods:

a. Every subject matter of coordination (including subjects of exchange) shall be determined between the Parties by mutual agreement for the related year during the bilateral negotiations held by Chiefs of Military Intelligence of both nations or personnel authorised by them on a rotational basis, one year in the Republic of Türkiye and one year in the Republic of North Macedonia.

b. The visiting party shall notify the Receiving Party of the name, rank, appointment and security clearance of the delegation members at least fifteen (15) days before the planned date.

c. The language of the documents and negotiations shall be in English. Negotiations may be conducted through an interpreter if requested.

d. The information which may be exchanged shall be delivered in document form. If there is any CD, DVD, film, photograph, slide etc related to the subject, they shall be attached to the document.

e. Both Parties agree that they shall reply to each other's information requests as soon as possible through mutually agreed secure channels.

f. The request for the exchange of military intelligence information shall be assessed on a case by case basis and may be rejected, should they endanger national sovereignty and security of one of the Parties or widely contradict its national/international interests.

ARTICLE X LEGAL MATTERS

1. Guest Personnel and their Dependents, and Guest Students shall be subject to the national legislation and jurisdiction of the Receiving Party during their presence in the territory of the Receiving Party, including entry, stay and exit. In cases where the jurisdiction of the Receiving Party is applied and the verdict itself entails a penalty which is not contained in the legislation of the Sending Party, a type of penalty which is contained in the legislation of both Parties shall be applied.

2. In cases where both Parties' law applies, the Sending State's authorities shall have the primary right to exercise their jurisdiction over Guest Personnel in the following situations:

a. Where the alleged offence relates to the security, property or personnel of the Sending State; and/or

b. Cases arising out of any act or omission done either deliberately or through negligence in the performance of and in relation to official duty.

3. In the event of disagreement between the Parties as to whether an act or omission falls within Paragraph 2b of this Article, the Parties shall establish a joint committee consisting equal number of representatives within 2 weeks of the act or omission to determine whether the said act or omission falls within Paragraph 2b of this Article. If the said joint committee cannot reach agreement on the issue then the Receiving State's decision shall prevail.

4. In the event that any of Guest Personnel, their Dependents or Guest Students are detained or arrested, the Receiving Party shall promptly inform the Sending Party of the situation.

5. In the event that any of the Guest Personnel, their Dependents or Guest Students faces a legal investigation or trial in the Receiving Party, he or she shall be entitled to all generally accepted legal protection which shall be no less than the one enjoyed by the nationals of the Receiving Party.

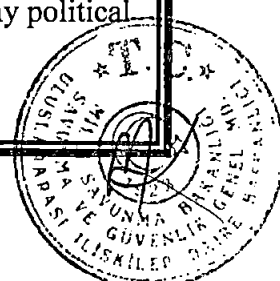
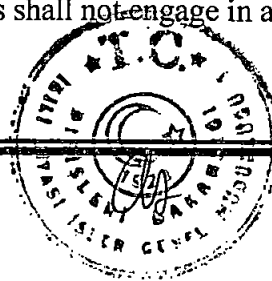
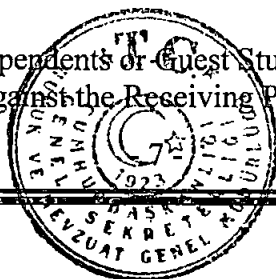
6. The activities of the Guest Student and Guest Personnel may be terminated if they violate the legislation of the Receiving Party.

7. Guest Students and Guest Personnel shall obey the disciplinary rules in the units, headquarters and institutions they are assigned to.

8. Guest Students shall be subject to the national legislations of the Receiving Party for disciplinary penalties and the Guest Personnel to the national legislations of the Sending Party. However, the competent military authorities of the Receiving Party may give orders to the Guest Personnel under their command as required by the duty.

9. Senior Personnel of the Sending Party shall be authorized to apply disciplinary measures on Guest Personnel in accordance with the provisions of their respective military service laws and disciplinary laws.

10. The Guest Personnel, their Dependents or Guest Students shall not engage in any political activity or conduct any activities against the Receiving Party.

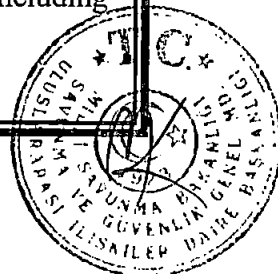
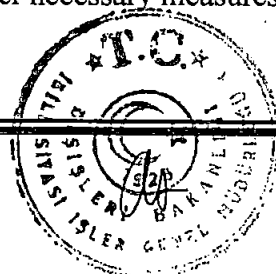
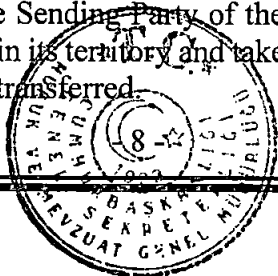

ARTICLE XI COMPENSATION CLAIMS

1. The national legislation of the Receiving Party shall be applied to the compensation claims of the third party during the implementation of this Agreement.
2. The Parties shall not claim compensation from each other for the injury or death of their personnel or for the damages/losses inflicted on individuals, goods and environment in the course of the performance of the activities under this Agreement except where such damage or loss resulted from gross negligence or intentional misconduct.
3. The Parties shall jointly determine whether such a situation has arisen out of gross negligence or intentional misconduct or not. The Parties shall as a matter of urgency establish a joint committee composed of representatives from each Party to determine whether the said act or omission falls within Paragraph 2 of this Article. If the said joint committee cannot reach agreement on the issue then the Receiving State's decision shall prevail.

ARTICLE XII ADMINISTRATIVE MATTERS

1. The Guest Personnel and their Dependents, and Guest Students shall not have any diplomatic immunities and privileges.
2. Unless otherwise agreed mutually by the Parties, the Receiving Party shall not assign Guest Student and Guest Personnel to the duties other than those specified in this Agreement or in subsequent agreements and arrangements.
3. The Guest Student and Guest Personnel shall be subject to the same administrative procedures as their counterparts in the Receiving Party.
4. The military personnel of the Sending Party shall have the right to wear their own national uniform unless otherwise agreed in other memoranda of understanding, protocols and technical arrangements to be signed within the framework of this Agreement. The Receiving Party shall provide, to the extent possible, the necessary equipment for the performance of any activity during the duty. However, Guest Students must wear the military uniform provided by the Receiving Party. These students may attach military symbols provided by the Sending Party in order to be recognized.
5. The Sending Party shall reserve its right to call back its personnel when it deems necessary. The Receiving Party may request the Sending Party to withdraw or replace its personnel without giving any reason. The Receiving Party shall take the necessary measures as soon as possible for the return of the related personnel. In this case, the Receiving Party shall send the Sending Party through the offices of military attaché only its written request regarding the withdrawal or replacement of the personnel.
6. Administrative matters which constitute exceptions shall be specified in other memoranda of understanding, protocols or technical arrangements to be signed within the framework of this Agreement.
7. The Guest Personnel and their Dependents may benefit from the officers' clubs and military commissaries within the framework of the regulations of the Receiving Party.
8. In the event that any of the Guest Personnel and their Dependents and Guest Students dies, the Receiving Party shall inform the Sending Party of the situation, transport the deceased to the nearest international airport within its territory and take other necessary measures including medical protection until the body is transferred.

9. The Guest Personnel and their Dependents and Guest Students shall avoid the actions that may harm the environment, pay utmost attention to the prevention of environmental pollution and shall comply with the regulations of the Receiving Party in this matter.

10. The Receiving Party shall make the final decision regarding the provision of transportation services necessary for the conduct of the activities on reciprocity basis and considering its capabilities at a cost/at no cost.

11. Training and education shall be given in accordance with the legislation of the Receiving Party. The Guest Student and the Guest Personnel who are unable to attend training and education due to academic failure, lack of discipline, medical problems, etc. shall be discharged from training and education institutions in accordance with the relevant procedures specified in the legislation of the Receiving Party. If deemed necessary by the Parties, protocols based on this Agreement may be concluded for training which are life-threatening and require expertise (flight training, shooting drills, etc.).

ARTICLE XIII HEALTH SERVICES

1. The Guest Personnel and the Guest Students shall be in good health condition to perform any activity under this Agreement. The Receiving Party may request a medical report certifying that they are medically in good condition.

2. The costs of examination and treatment services of the Guest Students shall be covered according to the national legislation of the Receiving Party. The Receiving Party shall cover the health insurance premiums and health expenses of the Guest Students.

3. The Receiving Party shall provide free of charge the emergency medical services and urgent dental care services of the Guest Personnel and their Dependents. The expenses of the medical examination and treatment except for emergency medical services and urgent dental care of the Guest Personnel and their Dependents shall be covered by a health insurance to be bought according to the national legislation of the Receiving Party.

4. The Receiving Party may provide free of charge or in return for payment the insurance premiums or all treatment service costs of the Guest Personnel and their Dependents. If the Receiving Party decides to provide them in return for payment the insurance premiums or all treatment service costs of the Guest Personnel and their Dependents shall be covered by the Sending Party or the Guest Personnel.

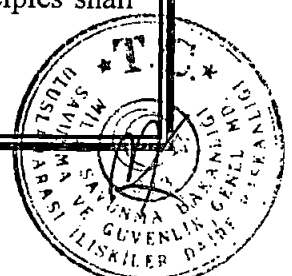
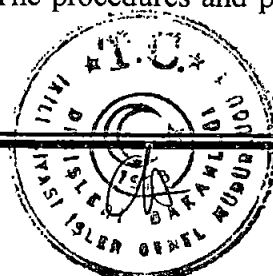
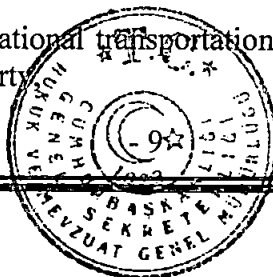
ARTICLE XIV FINANCIAL MATTERS

1. The Sending Party shall be responsible for the salary/allowance, lodging, boarding, transportation and other financial rights of the Guest Personnel and Guest Students assigned to conduct the cooperation activities under this Agreement.

2. However, if requested by the Sending Party, the Receiving Party shall decide, whether the following matters will be met or not, and the terms of meeting them for the Guest Personnel assigned for the performance of cooperation fields and Guest Students assigned for training and education purposes.

a. For Guest Personnel:

(1) Domestic and international transportation (The procedures and principles shall be determined by the Receiving Party)

(2) Monthly salary (The terms and amounts of the course-participant officer and NCOs shall be determined in accordance with their ranks and the terms and amounts of the civilian personnel shall be determined in accordance with their status by the Receiving Party),

(3) Training and education costs (at a cost, reduced cost or free of charge),

(4) Dress (details shall be determined by the Receiving Party),

(5) Shift pay for doctors receiving speciality training,

(6) Boarding,

(7) Lodging (in the place of accommodation to be determined by the Receiving Party),

(8) Boarding and lodging of Guest Personnel who are paid monthly salaries are not covered (by Receiving Party).

b. For the Guest Students:

(1) Domestic and international transportation (The procedures and principles shall be determined by the Receiving Party,

(2) Boarding,

(3) Lodging (in the guesthouse or facility determined by the Receiving Party),

(4) Daily allowance (terms and amount determined by the Receiving Party),

(5) Training and education costs (at a cost, reduced cost or free of charge),

(6) Dress (details shall be determined by the Receiving Party),

(7) Wages paid to 6th grade students of the Medical Faculty during the internship training.

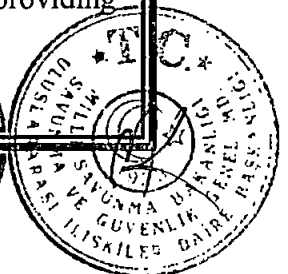
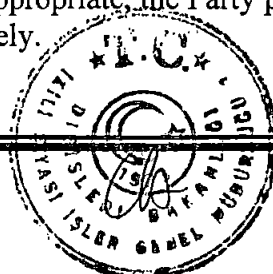
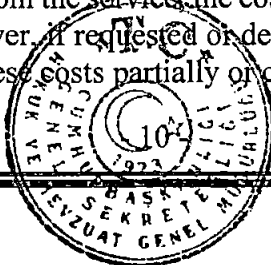
3. Turkish language courses to be provided in the Republic of Türkiye (including language preparatory classes during academic education) and Macedonian language courses to be provided in the Republic of North Macedonia shall be free of charge. Training requiring high costs (such as flight training, diver training, free escape tower training, etc.) could be provided at full price.

4. The Guest Student and Guest Personnel shall clear their own debts and those of their Dependents' when they leave the Receiving Party permanently. In case of an emergency withdrawal, the debts of the Guest Personnel and their Dependents as well as Guest Students shall be paid by the Sending Party according to the document to be issued by the Receiving Party indicating the amount of expense and approved by the relevant authority.

5. Training and education costs shall be paid in U.S. Dollar by the Sending Party to the bank account determined by the competent authority of the Receiving Party within 60 (sixty) days following the receipt of the document indicating the amount of expense and approved by the relevant authority at the end of every training and education period (the costs of one-month or shorter training shall be paid in cash).

6. The Guest Personnel and their Dependents as well as Guest Students shall be subject to the tax law effective in the Receiving Party during their entry, stay and departure.

7. If it is decided by mutual agreement of the Parties to provide on-site service within the borders of the country benefiting from the service, the costs incurred shall be borne by the Party benefiting from the service. However, if requested or deemed appropriate, the Party providing the service shall decide to cover these costs partially or completely.

**ARTICLE XV
CUSTOMS AND PASSPORT PROCEDURES**

1. The Guest Personnel and their Dependents as well as Guest Students shall be subject to the regulations of the Receiving Party regarding the residence and travel of foreigners in the territory of the Receiving Party.
2. The Guest Personnel and their Dependents as well as Guest Students shall be subject to the customs and passport regulations of the Receiving Party during their entry into and exit from its country. However, the Receiving Party shall provide all possible administrative facilities within the framework of its legislation.

**ARTICLE XVI
COMMITMENTS OF THE PARTIES ARISING FROM OTHER
INTERNATIONAL AGREEMENTS**

The provisions of this Agreement shall not affect the rights and commitments of the Parties arising from other international agreements and shall not be used against the interests, security and territorial integrity of other States.

**ARTICLE XVII
SETTLEMENT OF DISPUTES**

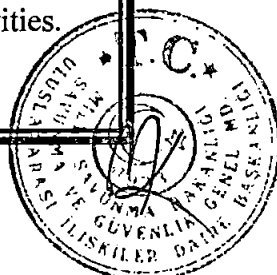
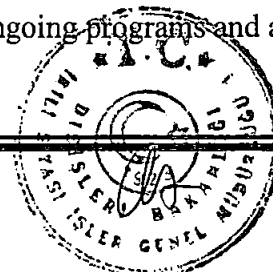
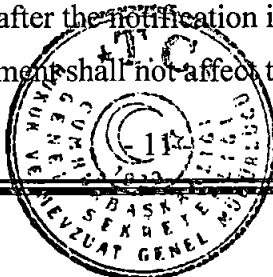
1. Any dispute arising from the implementation or interpretation of this Agreement shall be settled by consultations and negotiations between the Parties at the possible lowest level and shall not be referred to any national or international tribunal or to any third party for the settlement.
2. If the dispute is not resolved within 60 (sixty) days from the date of occurrence, the Parties shall begin negotiations within 30 (thirty) days. If no solution is achieved within the following 60 (sixty) days, the Parties may terminate this Agreement in accordance with the procedure specified in ARTICLE XIX.

**ARTICLE XVIII
AMENDMENT AND REVIEW**

Either Party may propose amendment or review of this Agreement through diplomatic channels, if deemed necessary. Negotiations shall start within 30 (thirty) days from the date of the receipt of the written proposal. If no result is obtained within 60 (sixty) days, the Parties may terminate this Agreement in accordance with the procedure specified in ARTICLE XIX. Agreed written amendments or revisions shall enter into force in accordance with the procedures set forth in ARTICLE XX governing the entry into force of this Agreement.

**ARTICLE XIX
DURATION AND TERMINATION**

1. This Agreement shall remain in force for a period of 5 (five) years.
2. Unless one of the Parties notifies the other Party in writing through diplomatic channels of its intention to terminate it, this Agreement shall be extended automatically for successive periods of 1 (one) year.
3. Either Party may notify its intention to terminate the Agreement to the other Party in writing through diplomatic channels at any time. Notifications on termination of the Agreement shall be effective 90 (ninety) days after the notification is made.
4. The termination of this Agreement shall not affect the ongoing programs and activities.

5. Upon entry into force of this Agreement, the "Agreement for Cooperation on Military Fields of Training, Technics and Science between the Government of the Republic of Turkey and the Government of the Republic of Macedonia" and the "Agreement on Military Training Cooperation between the Government of the Republic of Turkey and the Government of the Republic of Macedonia" signed on March 24, 1994 shall be terminated. In case of termination of these Agreements, other Agreements referring to these Agreements shall remain in force. References made to the "Agreement for Cooperation on Military Fields of Training, Technics and Science between the Government of the Republic of Turkey and the Government of the Republic of Macedonia" dated 24 March 1994, shall be deemed to have been made to this Agreement.

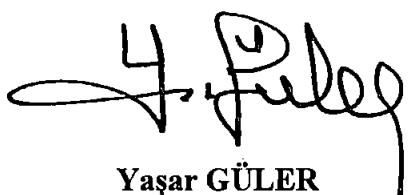
ARTICLE XX RATIFICATION AND ENTRY INTO FORCE

This Agreement shall enter into force on the date of receipt of the last written notification by which the Parties notify each other through diplomatic channels of the completion of their internal legal procedures required for the entry into force of the Agreement.

ARTICLE XXI TEXT AND SIGNATURE

This Agreement was done in ~~Istanbul~~, on ~~23/10/2024~~ in two original copies in Turkish, Macedonian and English languages, all texts being equally authentic. In case of divergence of interpretation, the English text shall prevail.

ON BEHALF OF THE GOVERNMENT
OF THE REPUBLIC OF TÜRKİYE

Yaşar GÜLER
Minister of National Defence

ON BEHALF OF THE GOVERNMENT
OF THE REPUBLIC OF NORTH
MACEDONIA

Vlado MISAJLOVSKI
Minister of Defence

